

Södertörns högskola | Institutionen för Ekonomi & Företagande

Kandidatuppsats 15 hp | Redovisning| Vårterminen 2010

Hållbarhetsredovisning

- En studie av hur statliga företag efterföljer GRI:s senaste riktlinjer G3

Av: Asuman Köylüoglu & Menekse Yigin

Handledare: Bengt Lindström, Jurek Millak

D

enna uppsats skrevs under vårterminen 2010 vid institutionen för Ekonomi & Företagande, avdelning redovisning vid Södertörns Högskola. Uppsatsen gång har varit en lärorik och intressant tid men samtidigt väldigt krävande.

Med detta förord vill vi passa på att Tacka våra handledare Bengt Lindström och Jurek Millak som alltid varit tillgängliga för frågor och kommit med insiktsfulla kommentarer och synpunkter vilket lett till ständiga förbättringar av uppsatsen.

Vi vill Tacka de personer som ställde upp på intervjuer och gjorde denna uppsats möjlig, Charlotte Jönsson- Sveaskog AB, Magdalena Elfors- Vattenfall AB, Lars Andersen- SAS AB och Minna Pajala Hammar-TeliaSonera AB.

Stockholm Juni 2010

Asuman Köylüoğlu

Menekse Yigin

SAMMANFATTNING

I dagens samhälle ställs allt mer krav på att företagen ska ta ett större ansvar när det gäller sociala och miljömässiga frågor istället för att enbart fokusera på de ekonomiska aspekterna. Den 1 januari 2008 kom lagkravet om att statliga företagen ska upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer. Målet med denna uppsats var att utifrån GRI:s senaste riktlinjer G3 undersöka hur de statliga företagen efterföljer riktlinjerna och analysera om varför dessa inte fullföljs. Uppsatsen bygger på en kvalitativ undersökning som omfattades av fyra statliga företag vilka var Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB och TeliaSonera AB. GRI är det mest använda och erkända ramverket inom redovisning och rapportering av hållbarhets information. Ett tydligt exempel ser man bland de delägda statliga företagen då de flesta använder sig av ramverket fastän det är frivilligt. Empiriska datan samlades in från intervjuer av kompetenta personer från respektive företag samt företagens hållbarhetsredovisningar och annan hållbarhetsrelaterad information. Efter den genomförda undersökningen kom vi fram till att det finns skillnader och likheter mellan företagens tillämpning av GRI:s riktlinjer. Det som framkom var att vissa indikatorer som var tillämpbara och relevanta för ett företag var inte relevant och tillämpbar för ett annat företag. Utifrån hur syftet har formulerats väljer vi att dra slutsatsen om att de undersökta företagens tillämpning av riktlinjerna samt fullföljelse beror på att dessa riktlinjer är för allmänna och inte branschspecifierade vilket då leder till att de inte kan fullfölja dessa. Men vi kan även konstatera att fastän det finns en hel del rödmarkerade indikatorer hos företagens hållbarhetsredovisning leder användningen av riktlinjerna till transparens och det kan många gånger vara lönsamt för företagen.

FÖRKORTNINGAR

CSR	Corporate Social Responsibility
CR	Corporate responsibility
FSC	Forest Stewardship Council
FN	Förenta Nationerna
GRI	Global Reporting Initiative
G3	<i>GRI:s senaste version av riktlinjer för rapportering av hållbarhetsindikatorer</i>
NGO	Non Governmental Organisation
TBL	Triple Bottom Line, företag baserar sin verksamhet på ekonomiska, sociala och miljöfaktorer
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling
WCED	World Commission on Environment and Development

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	2
1.3 Syfte	3
1.4 Avgränsningar	3
2. METOD	4
2.1 Tillvägagångssätt	4
2.2 Urval	5
2.3 Val av metod	5
2.3.1 Kvantitativ och kvalitativ	5
2.4 Sekundär- och primärdata	6
2.5 trovärdighet	7
2.5.1 Validitet och reliabilitet	7
3. GLOBAL REPORTING INITIATIVE(GRI)	9
3.1 Hållbar utveckling och hållbarhetsredovisning	9
3.1.1 Hållbar utveckling	9
3.1.2 Hållbarhetsredovisning	10
3.2 GRI	11
3.2.2 GRI:s tillämpningsnivåer	12
3.2.3 G3-riktlinjer	13
3.3 Statligt ägda företag	14
4. TEORETISK REFERENSRAM	16
4.1 Corporate Social Responsibility (CSR)	16
4.2 Triple Bottom Line (TBL)	17
4.3 Redovisningsforskning	18
4.3.1 Intressentteori	18
4.3.2 Legitimitetsteori	20
4.3.3 Institutionell teori	21
5. EMPIRI	22
5.1 Redovisning av hållbarhetsrapporter hos de statliga företagen	22
5.2 Sveaskog AB	24
5.2.1 Företagsfakta	24
5.2.2 Intervju	24
5.3 Vattenfall AB	28
5.3.1 Företagsfakta	28
5.3.2 Intervju	28
5.4 SAS AB	32
5.4.1 Företagsfakta	32
5.4.2 Intervju	32
5.5 TeliaSonera AB	36
5.5.1 Företagsfakta	36
5.5.2 Intervju	36
6. ANALYS	40
7. SLUTSATS	46
8. REFERENSLISTA	48

BILAGOR

1. INLEDNING

Inledningskapitlet börjar med en bakgrund till studiens ämne som efterföljs av en problemformulering. Vidare redogörs en förklaring av vilket syfte författarna har med uppsatsen och slutligen vilka avgränsningar som gjorts

---

1.1 Bakgrund

”Alla företag har ett ansvar för frågor som rör etik, miljö, mänskliga rättigheter, jämställdhet och mångfald. För oss är det självklart att de statliga företagen ska vara föredömen och ligga i framkant inom dessa områden. Vi vet att redovisning och rapportering är ett bra sätt att följa upp och driva dessa frågor framåt”, säger näringsministern Maud Olofsson vid Global Reporting Initiatives (GRI), internationella konferensen 2008.¹

Förr var det främst stora och internationella företag som redovisade om hur de minskade företagens miljöbelastning och bidrog till framtidens utveckling. Men idag ställs detta krav på alla företag². Det räcker inte längre med en vanlig finansiell redovisning som ett sätt att mäta och identifiera företagens ekonomiska information. För att bemöta andra intressenters behov behövs en redovisning gällande miljöfrågor och sociala frågor³.

För att skärpa dessa krav beslutade regeringen den 29 november 2007 om riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande. Dessa riktlinjer ersatte de tidigare riktlinjerna som beslutades 2002. Dock så kompletterades de med utökade och tydligare informationskrav avseende hållbarhetsinformation. Riktlinjerna var ett komplement till gällande redovisningslagstiftning och god redovisningssed. Från och med den 1 januari 2008 har det varit ett krav för de statligt ägda företagen att rapportera enligt GRI:s riktlinjer⁴.

Staten är en stor och betydande aktör i svenskt näringsliv⁵. Inom det statliga ägandet ingår 57 företag varav 43 helägda och 14 delägda⁶.

---

¹ Regeringen, Pressmeddelande den 7 maj 2008 (2010-04-15)

² www.kpmg.se (2010-04-16)

³ Balans Nr 3,2009 (2010-04-16)

⁴ Regeringskansliet. Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande, s. 1.

⁵ Sven- Erik Johansson (2004). Hållbart företagsvärde, s. 13-15

⁶ Regeringskansliet. (2010) Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande

Så länge företagen ägs av staten ska de fortsätta på ett professionellt sätt med övergripande och värdeskapande mål. Därför har staten olika verktyg för att inspirera och styra företagen ⁷.

Idag diskuteras det om vilka företag och organisationer som redovisar hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer och vilka som inte gör det. Dessa riktlinjer används såväl av statliga som icke- statliga företag. För de statliga företagen är dessa riktlinjer ett krav men samtidigt är de rekommendationer där företagen själva väljer hur mycket de vill redovisa av det hela redovisningsramverket eller vissa delar av GRI. Inom GRI:s rekommendationer så finns den oberoende granskningen som företagen kan välja att utföra men detta är inget krav. ⁸

GRI: s riktlinjer är bland de internationella regelverken som i störst utsträckning fyller funktionen av redovisningsnormer på CSR området, samtidigt som den är den mest spridda och erkända ramverket för rapportering och redovisning av hållbarhetsredovisning. ⁹

För företag som tillämpar GRI:s riktlinjer finns möjlighet att registrera sig på globalreporting.org som är en allmän data konsortium vars syfte är att ge en översikt av GRI:s rapporter till allmänheten. ¹⁰

Hållbarhetsredovisning innebär en rapportering för företagets intressenter om en hållbar utveckling. Det är en rapportering av företagets ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. ¹¹

1.2 Problemformulering

Utifrån denna bakgrund som grund har följande frågeställning formulerats:

Hur efterföljs kravet på hållbarhetsredovisning i enlighet med GRI:s riktlinjer G3 hos svenska statliga företag?

---

⁷ www.Regeringen.se (2010-04-15)

⁸ Regeringskansliet . Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande, s. 1.

⁹ Ibid. s. 1

¹⁰ www.globalreporting.org 2010-09-03 kl:16

¹¹ Regeringskansliet . Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande, s. 1.

1.3 Syfte

Vårt syfte med uppsatsen är att analysera ett urval av de statliga företagens hållbarhetsredovisningar utifrån de kvalitativa egenskaperna som skall uppfyllas enligt GRI. Tanken är att sedan göra en fördjupad förståelse på hur företagen följer riktlinjerna.

1.4 Avgränsningar

Vi har avgränsat oss till fyra statliga företagen som alla haft olika tillämpningar av riktlinjerna. Vi har undersökt i vilken utsträckning de efterföljer GRI:s senaste riktlinjer G3. Dessa företag utger sig för att följa dessa riktlinjer och fanns tillgängliga på GRI:s databas, Reporting list för 2010. De företag vi har undersökt är Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB och TeliaSonera AB. Vi har utifrån GRI:s Reporting list granskat företagens senaste hållbarhetsredovisningar (2009). En närmare beskrivning av urvalet ges i metodkapitlet.

2. METOD

I metodkapitlet beskrivs hur författarna gått tillväga i sin insamling av data så väl från hållbarhetsredovisningar som övrig litteratur. Vidare beskrivs hur bearbetningen av den insamlade datan har gjorts. Kapitlet avslutas med ett avsnitt angående uppsatsens trovärdighet.

2.1 Tillvägagångssätt

När grunden för uppsatsen var färdig började vi med att ta reda på vilka företag som var statliga. Därefter gjorde vi en sökning på GRI:s databas för hållbarhetsredovisningar 2009, Reporting List 2010 för svenska företag. Sökningen gav fem företag varav fyra statliga och ett icke statligt. Detta resulterade i att vår undersöknings studieobjekt blev de fyra företagen.¹²

Att vår sökning resulterade med få företag var något som vi var beredda med eftersom under den perioden sökningen gjordes var en period då företagen var på gång med att lägga upp sina hållbarhetsredovisningar för år 2009.

Vi valde att utgå från GRI:s databas dels för att det kändes trovärdigt att göra det då grunden för tillämpning av riktlinjerna huvudsakligen är därifrån, dels för att det är ett internationellt nätverk för företag som hållbarhetsredovisar och även för att dessa företag är aktiva när det gäller hållbarhetsredovisning.

Efter avgränsningen av ett antal företag kontaktade vi de angående intervju dels via telefon och e-mail, där vi berättade om vilka vi var och vad vi hade för avsikt. Som tur fick vi snabbt och positivt besked från företagen och kunde inom kort utföra intervjuerna. Utgångspunkten för undersökningen var GRI:s 79 indikatorer som är indelade i tre områden vilka är miljömässiga, sociala och ekonomiska områdena. Vi har utgått från en mall/indikatorprotokoll för de olika områdena som fanns tillgänglig på GRI:s databas och jämfört dessa med de valda företagens hållbarhetsredovisningar. Sedan fördjupade vi oss i varje företags problemområde och därefter började vi med intervjufrågorna för varje företag. Vi har haft gemensamma frågor till företagen om GRI, men också individuella frågor angående deras problemområden i G3.

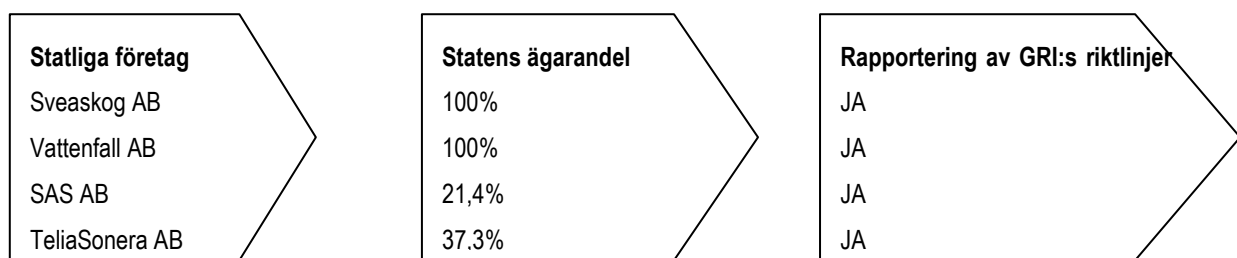
---

¹² Globalreporting databas, Reporting list, (2010- 04-26) kl:12:35

En hel del av fakta materialen såsom hållbarhetsredovisningar, verksamhetsberättelser och rapporter beställde vi via företagens respektive regeringskansliets hemsida.

2.2 Urval

Studiens undersökningsobjekt var de samtliga svenska statliga företag som fanns rapporterade på Global Reporting`s lista för hållbarhetsredovisningar år 2009. Av de valda fyra företagen var två av dessa helägda och resterande två delägda av staten¹³.

Figur 1¹⁴: Figuren visar de valda företagen, statens ägarandel, rapportering GRI

2.3 Val av metod

2.3.1 Kvantitativ och kvalitativ

Man skiljer mellan kvalitativa och kvantitativa ansatser för att framhäva att det handlar om olika men likställda sätt att etablera kunskap.¹⁵

Kvantitativa ansatser är mer anpassade till det faktum att det är människor och mänskliga fenomen som studeras. Ett exempel på en kvantitativ ansats kan vara enkätundersökningar.¹⁶

Kvalitativa ansatser innebär att man genomför en intervju med ett mindre urval av befolkningen. Genom en kvalitativ ansats får man utförlig information som är användbart när man ska undersöka fenomen som man inte har tillräcklig kännedom om och som inte har forskats på så mycket.¹⁷

Det fanns mycket forskning om ämnet hållbarhetsredovisning men vi ville fördjupa oss i GRI:s senaste riktlinjer G3 och analysera i vilken utsträckning dessa tillämpades.

¹³ Regeringskansliet. (2008) Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande, s.10

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Johannessen & Tuft (2003). Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, s. 20

¹⁶ Ibid. s. 21

¹⁷ Ibid. s. 21

En kvalitativ intervju är en längre och djupare intervju¹⁸. Därför bedömde vi att en kvalitativ datainsamling var att föredra när vi ville studera innehållet av hållbarhetsredovisningarna djupare och vi hade intervjuer med de valda företagen vilket ledde till att vi fick en djupgående och detaljerad data. Vi hade färdigställda frågor för varje företag samtidigt som vi ställde följdfrågor. Data registrerades genom att vi antecknade under intervjun och spelade in samtalet. Vi har även samlat in data genom observationsanteckningar och dokument såsom vetenskapliga artiklar, böcker, regeringshandlingar etc.

2.4 Sekundär- och primärdata

Vi har använt oss av både sekundär- och primärdata. Den sekundära datan bestod av litteraturer och artiklar.¹⁹ Vi har studerat de valda företagens hållbarhetsredovisningar och senaste versionen av GRI:s riktlinjer G3. Och genom högskolans databaser samt bibliotek har vi fått tag på litteraturer och artiklar.

Den primära datan bestod av de informationer och observationer som vi själva samlat in för vår egen tolkning och var information som inte varit insamlad eller publicerad tidigare.²⁰ Vårt primärdata bestod även av våra intervjuer som vi haft med respondenter inom de valda företagen. Inför varje intervju utformade vi frågor om GRI och därefter fördjupade vi oss i deras problemområden. För en tidsbokning kontaktade vi företagen via telefon samt e-mail. Frågorna mailades till intervjupersonerna ett antal dagar i förväg, därefter gick intervjuerna väldigt smidigt då respondenterna i förväg läst och var medvetna om vilka frågor som skulle ställas.

---

¹⁸ Johannessen & Tuft (2003). Introduktion till samhällsvetenskaplig metod. s. 67

¹⁹ Björklund, M. Paulsson, U. (2003). Seminarieboken att skriva, presentera och opponera. Studentlitteratur AB, s. 35-37

²⁰ Ibid. s. 35-37

2.5 Trovärdighet

2.5.1 Validitet och reliabilitet

Två nyckelbegrepp inom forsknings- och utredningsverksamhet är att analysera sin metod och sina mätinstrument i termer av reliabilitet och validitet.

Med validitet, dvs. giltighet, menas mätinstrumentets förmåga att mäta det som det påstås mäta. Med reliabilitet, dvs. pålitlighet menas att en mätmetod är okänslig för slumpens inverkan. Reliabiliteten är hög när testen ger samma resultat vid upprepande mätningar.²¹

Vid kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder används olika datainsamlingstekniker för att kunna få fram ett resultat som ger en tydlig uppfattning om hur väl de mäter det som är avsedd att mätas. Då använder man begreppen validitet och reliabilitet för att kunna ge en beskrivning om hur bra datainsamlingen fungerat.²²

Vid undersökning inom validitet är inre och yttre validitet två vanligt förekommande aspekter.²³ Inre validitet avser utformningen av mätinstrumentet och beskrivning utav datainsamlingen.²⁴ Yttre validitet avser i hur stor utsträckning svaren på frågorna, det empiriska materialet, stämmer överens med det som ska studeras, dvs. om svar erhållits till vald problemställning.²⁵

Validiteten och reliabiliteten på studien anses vara god eftersom tidigare bearbetning av primär- och sekundärdata gjorts innan genomföringen av intervjuerna.

Vid intervjufrågornas formulering sattes fokus på att få relevant information från de kompetenta personerna från respektive företag. Vid intervjuerna utformades frågorna utifrån huvudämnet GRI och syftet för denna uppsats vilket betyder att vi mätte det vi ville mäta, dvs. validitet.

I denna studie bestod den inre validiteten av intervju svaren dvs. empirins koppling till teorierna. Under våra intervjuer erhöles spontana kommentarer av respondenterna vilka ansåg

---

²¹ Jerker Lundequist (1995). Design och produktion, sid 38-45

²² <http://www.eki.mdh.se/Kurskansidor/foretagsekonomi/robhan/index.htm> (2010-04-28)

²³ Olle Svenning (2005). Göran Persson och hans värld, s. 55

²⁴ Eriksson, L.T & Wederheim-Paul F (2001). Att utreda forska och rapportera, s. 38

²⁵ Ibid. s. 39

frågorna intressanta och relevanta. Då flertal källor uppsökts och samtliga respondenter varit positiva samt visat intresse av att ta del av den färdiga rapporten tror vi att våra frågor är relevanta och att diskussionsunderlaget besitter en god inre validitet.

Om den yttre validiteten är hög eller inte är en förhållandevis subjektiv bedömning. Före intervju tillfället upplystes dock respondenterna om hantering av empiriskt material samt att fler företag skulle intervjuas. Vi tror att detta påverkat våra respondenter för att under hela samtalets gång svarade de på ett öppet och ärligt sätt. Respondenterna gavs möjlighet, då empirin består av redogörelser från intervju tillfällen att gå igenom det sammanställda materialet från respektive intervju. Detta för att trygga att allt från intervjuerna var korrekt uppfattat samt att ingen konfidentiell information sattes på print. Det som kan ha påverkat den yttre validiteten är tillämpningen och fullföljelsen av indikatorerna då vi inte fick tillräckligt med svar på vissa frågor.

Reliabiliteten i vår uppsats påverkades av hur insamling och tolkning skedde av den information som vi tillhandahöll. Som vi tidigare nämnt får man hög reliabilitet om man gång på gång får samma resultat vid upprepande mätningar vilket var svårt i vårt fall då de företag vi undersökte strävar med att i framtiden kunna fullfölja de indikatorer som de idag inte redovisar.

3. GLOBAL REPORTING INITIATIVE(GRI)

Kapitlet inleds med en redogörelse av hållbar utveckling och hållbarhetsredovisning. Sedan beskrivs GRI:s uppbyggnad, tillämpning samt riktlinjer för att kunna ge en grund för uppsatsens huvudsyfte.

3.1 Hållbar utveckling och hållbarhetsredovisning

3.1.1 Hållbar utveckling

”Hållbar utveckling innebär att vi som lever nu ska kunna tillgodose dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.”²⁶

Den av FN tillsatta World Commission on Environment and Development (WCED)²⁷, uppgav i sin rapport ”Our Common Future” 1987 begreppet ”Sustainable development”²⁸. FN hade tidigare använt sig av begreppet men det var genom Brundtlandrapporten som det spreds över världen. Och på svenska översattes det inledningsvis till bärkraftig eller uthållig utveckling.²⁹

Numera har det blivit allmänt vedertaget att använda termen hållbar utveckling. Under senare delen av 1990- talet har ekologisk hållbar utveckling använts för att framhålla miljöfrågor och social hållbar utveckling för att framhålla människors sociala situation.³⁰

Boken miljöredovisning tar utgångspunkt i idén om hållbar utveckling och att hållbar utveckling är värdefull att sträva mot. Vidare antas det att miljöredovisning har någon sorts koppling till hållbar utveckling.

Hållbar utveckling ses som en idé om en lösning på inte bara ett problem utan flera. Hållbar utveckling har blivit 1990- talets ”Frihet, jämlikhet och broderskap”, dvs. en vision på gränsen till en metafor, av det samhälle vi bör sträva mot.³¹

Lagar har stiftats och överenskommelser slutits med hållbar utveckling som grund på både det internationella och det nationella planet.³²

---

²⁶Svensk näringslivs utgångspunkter för en hållbar utveckling. (2002)

²⁷ Brundtlandkommissionen (1987).

²⁸ World Commission on Environment and Development, ”Our Common Future”, New York: Oxford University Press. (1987)

²⁹ Wählstedt Håkan (2001). Resultatredovisning för hållbar utveckling, s. 22-25

³⁰ Ibid. s. 22-25

³¹ Bergström S, Catusus B & Ljungdahl F (2002). Miljöredovisning, s. 30

Hållbar utveckling är inte bara en idé om miljörättvisa mellan generationer, utan också om sociala hänsynstaganden och en aktiv strävan mot ekonomisk utjämning mellan och inom generationer.³³

”För att de miljömässiga och sociala utmaningar som världen står inför ska kunna lösas är en ekonomisk tillväxt en viktig förutsättning enligt svensknäringsliv”, Brundtlandskommissionen rapport 1987. Utgångspunkten är att utveckling och tillväxt måste vara hållbara från social, miljö och ekonomisk synpunkt.³⁴

Långsiktighet, uttryckt som hållbar utveckling -sustainable development eller sustainability är på väg att bli en stark rörelse som näringsliv, regeringar och media anser vara ett nödvändigt förhållningssätt.³⁵

3.1.2 Hållbarhetsredovisning

Hållbarhetsredovisning handlar om att mäta, presentera och ta ansvar i förhållande till intressenter både inom och utanför organisationen. Hållbarhetsredovisning är ett stort omfattande begrepp som anses synonym med andra termer som används vid redovisning av ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan.

De hållbarhetsredovisningar som följer GRI:s ramverk ska redovisa uppnådda resultat för redovisningsperioden. Redovisningarna kan bl.a. användas för att

- *Jämföra* och bedöma hållbarhetsresultat i förhållande till lagar m.fl.
- *Visa* hur organisationen påverkar och påverkas av hållbar utveckling och
- *Jämföra* resultatet inom en organisation och mellan organisationer

Syftet med hållbarhetsredovisning är att den ska ge en balanserad bild av organisationen i både det som är positivt och negativt inom hållbarhet.³⁶

Framtidens företag ser en integrering av frågorna miljö, ekonomi och social som en självklar affärsstrategi för att ta tillvara på nya affärsmöjligheter på marknader där kunder, leverantörer

---

³² Bergström S, Catusus B & Ljungdahl F (2002). Miljöredovisning, s. 34

³³ Ibid. s. 34

³⁴ Svensk näringslivs utgångspunkter för en hållbar utveckling (2002)

³⁵ Larsson L-O & Ljungdahl F (2008). License to operate, sid 10

³⁶ Regeringskansliet(2008). Riktlinjer för hållbarhetsredovisning

och anställda ställer allt högre krav. Genom att använda den internationella standarden GRI för hållbarhetsredovisning ges möjligheter till jämförelser mellan företag inom branscher både nationellt och internationellt. Hållbarhetsfrågor ska vara ett arbete som ständigt pågår för att utvecklas.³⁷

Ett företag som medvetet arbetar med hållbarhets utveckling kan få en kvalitetsstämpel som ökar konkurrenskraften och även stärker varumärket positivt. Genom transparens får intressenterna syn på det pågående arbetet, vilket hjälper till att de kan följa utvecklingen och förbättringarna.³⁸

3.2 GRI

”I princip bör GRI uppfylla ”triple bottom line (TBL)”- tänkandet där samspelet mellan miljö, socialt ansvar och ekonomi rapporteras. Uppgifterna är krävande- man ska kunna mäta och kommunicera miljömässiga, sociala och ekonomiska prestanda och förhållandet mellan dem i en integrerad rapport”, säger Lars G Hassel i boken Röster om transparens och hållbarhetsredovisning.

GRI projektet inleddes 1997 efter ett upprop i Boston, USA som grundade på det stora och ökande antalet modeller och riktlinjer för redovisning av miljö³⁹. GRI är det mest använda och erkända ramverket inom redovisning och rapportering av hållbarhets information. GRI är ett ramverk som ger riktlinjer för vad en hållbarhetsredovisning ska innehålla och hur det ska gå till med rapporteringen⁴⁰. GRI har tagits emot mycket positivt i det globala samhället⁴¹.

GRI:s syfte är att skapa enhetlighet och jämförbarhet för hållbarhetsredovisning för att göra det lättare att bedöma och jämföra företag ur ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv⁴². För att underlätta kommunikationen och jämförelsen behövs ett globalt nätverk som GRI⁴³.

---

³⁷ Regeringskansliet (2008), Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande, s. 24

³⁸ Ibid. s. 24

³⁹ Bergström, Catasús och Ljungdahl(2002). Miljöredovisning., s. 12

⁴⁰ www.hallbarhetsportalen.se (2010-04-26)

⁴¹ Röster om transparens och hållbarhetsredovisning. Öhrlings PWC (2008), s.13

⁴² Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande, Regeringskansliet, s. 2

⁴³ Regeringskansliet (2008). GRI. G3 riktlinjer för hållbarhetsredovisning, s.5

3.2.2 GRI:s tillämpningsnivåer

För att påpeka att en redovisning är baserad på GRI:s riktlinjer måste man ange vilken tillämpningsnivå som används. För att kunna förstå olika behov hos företagen som tillämpar systemet för första gången finns tre nivåer. Dessa är A, B och C . Syftet med att ange nivån är att informera läsarna om i vilken omfattning GRI:s riktlinjer använts. Varje nivå ger ett mått på i vilken utsträckning GRI:s ramverk för redovisning tillämpas. På varje nivå kan man lägga ett plus (+) och detta innebär att redovisningen har bestyrkts av en extern part⁴⁴. Den som upprättar redovisningen anger själv vilken nivå som har använts. För att en redovisning som är upprättad enligt GRI ska kunna godkännas måste tillämpningsnivå anges⁴⁵.

Redovisningen ska uppfylla intressenternas krav på relevans, korrekthet och fullständighet. Det här kräver transparent oberoende granskning och bestrykande oavsett vilken tillämpningsnivå ett företag har. Granskningen kan antingen göras av en Non Governmental Organisation (NGO) som GRI eller genom att ett avtal som ingås med en revisionsbyrå.⁴⁶

Redovisningens tillämpningsnivå	C	C+	B	B+	A	A+
Standarduppgifter G3 Upplysningar om profil	Redovisa: 1.1 2.1 - 2.10 3.1 - 3.8, 3.10 - 3.12 4.1 - 4.4, 4.14 - 4.15	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Redovisa alla punkter för nivå C och: 1.2 3.9 - 3.13 4.5 - 4.13, 4.16 - 4.17	Redovisningen bestyrkt av utomstående	Samma krav som för nivå B	
G3 Upplysningar om hållbarhetsstyrningen	Behövs ej		Upplysningar om hållbarhetsstyrningen för varje indikatorkategori		Upplysningar om hållbarhetsstyrningen för varje indikatorkategori	
G3 Resultatindikatorer & branschspecifika resultatindikatorer	Redovisa minst tio resultatindikatorer, och åtminstone en från vardera: social, ekonomisk och miljöpåverkan		Redovisa minst 20 resultatindikatorer, och åtminstone en från vardera: ekonomisk påverkan, miljöpåverkan, mänskliga rättigheter, anställningsförhållanden och arbetsvillkor, organisationens roll i samhället, produktansvar.		Redovisa varje kärnindikator i G3 och varje branschspecifik* indikator med hänsyn till väsentlighetsprincipen genom att antingen a) redovisa indikatorinformation eller b) förklara skälen för att inte redovisa	

*Branschspecifika tillägg i slutlig version

Figur 3: www.globalreporting.org

⁴⁴Ibid. s.10

⁴⁵www.globalreporting.org (2010-04-26)

⁴⁶Larsson L-O (2002). Transparency! Det genomsynliga företaget, s. 179

3.2.3 G3-riktlinjer

G3 lanserades 2006 och är relevant för alla företag oberoende av storlek, bransch eller plats. G3-riktlinjerna är uppdelade i två delar; Redovisningsprinciper och vägledning samt Standardupplysningar.

Del 1 innehåller redovisningsprinciper och vägledning för vad redovisningen ska innehålla och hur man säkerställer kvaliteten på den redovisade informationen. Vägledningen beskriver åtgärder som kan följas eller som man kan ta hänsyn till när man har beslutat om vad som ska redovisas. Vägledningen hjälper organisationer vid användning av GRI:s ramverk och detta ges för att fastställa redovisningens innehåll. Redovisningsprinciperna beskriver vilka områden och indikatorer som ska redovisas och hur de ska redovisas.

Del 2 specificerar det grundläggande innehållet för hållbarhetsredovisning. I denna del finns tre anvisningar:

- *Strategi och profil*: Beskriver den allmänna bakgrunden för att förstå organisationens resultat
- *Hållbarhetsstyrning*: Beskriver hur organisationen arbetar med olika områden, används för att underlätta förståelsen av resultaten inom ett område
- *Resultatindikatorer*: Indikatorer som ger jämförbar information om ekonomiska, miljömässiga och sociala resultat

Organisationer uppmanas att följa denna struktur vid utarbetandet av redovisningen men andra former kan också följas.⁴⁷

---

⁴⁷ Riktlinjer för hållbarhetsredovisning

Indikatorprotokoll G3

<i>Område</i>	<i>Indikatorer (antal)</i>
Miljöpåverkan (EN)	30
Ekonomipåverkan (EC)	9
Sociala påverkan	
Mänskliga rättigheter (HR)	9
Organisationens roll i samhället (SO)	8
Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)	14
Produktansvar (PR)	9

Figur 4: Beskrivning av GRI:s indikatorer, för detaljerad info se bil.

Oberoende granskning av hållbarhetsredovisning

Global Reporting Initiative's (GRI) riktlinjer för hållbarhetsredovisning rekommenderar oberoende granskning och bestyrkande. Företagen ska redovisa sin ansats och göra en egen deklARATION genom att ange tillämpningsnivån av riktlinjerna. Det är upp till varje företags vilja att utföra en oberoende granskning. GRI lämnar stor frihet åt det redovisande företaget att välja innehållet och djupet i oberoende granskningen.

Regeringskansliets riktlinjer bygger på GRI:s rekommendation för de statligt ägda företagen och lämnar frihet att välja granskningen av hållbarhetsredovisningen.⁴⁸

3.3 Statligt ägda företag

Att arbeta med hållbarhetsfrågor var inget nytt i ägarstyrningen för de statligt ägda företagen, frågorna har funnits med länge i den statliga ägarpolicyen. Exempelvis har företagens ansvar för frågor som rör miljö, jämställdhet och mångfald funnits med sedan slutet av 1990- talet.⁴⁹

Styrelserna hos de statligt ägda företagen ansvarar för att företagen presenterar en hållbarhetsredovisning enligt GRI, dessa riktlinjer tillämpas även i de delägda företagen men det är dock frivillig tillämpning för dem. Riktlinjerna bygger på principen ”följa eller

⁴⁸ License to operate. (2008) Larsson L-O & Ljungdahl, s. 63

⁴⁹ Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande (2007). Regeringskansliet

förklara” vilket innebär att ett företag kan göra avvikelser från riktlinjerna om en tydlig förklaring med motivering till avvikelsen anges.⁵⁰

I en genomgång av 2007 års rapportering visade det sig att 17 av 50 statligt ägda företagen gav ut en särskild hållbarhetsredovisning eller hade minst sex sidors hållbarhetsinformation i sin årsredovisning. Av de totalt 50 företagen var det 10 av de som upprättade hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer 2007.⁵¹

GRI:s riktlinjer harmoniseras med andra internationella normer som de statliga företagen använder sig av och några viktiga internationella normsändare är:

- *OECD:s riktlinjer* för multinationella företag, ger initiativ för att vägleda företag som agerar i en internationell miljö att följa de internationella ramverken för hållbarhet
- *Global Compact* är ett globalt FN-initiativ som bygger på tio principer
- *Globalt ansvar* är Regeringskansliets kontaktpunkt för att främja svenska företag⁵²

Den årliga H&H Webrankningen som mäter kommunikation av hållbarhetsarbete på webben visar att de statligt ägda företagen fortätter med förbättringen av hållbarhetskommunikation. Under 2007 visade undersökningen att de statligt ägda företagen placerade sig högre än de noterade företagen i Sverige. Även under 2008 resulterade det med att de statliga företagen ökat försprånget.⁵³

---

⁵⁰ Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande (2007). Regeringskansliet

⁵¹ Ibid.

⁵² www.sweden.gov.se 2010-06-18

⁵³ www.webrankning.eu 2010-06-18

4. TEORETISK REFERENS RAM

Detta kapitel inleds med en förklaring av innebörden av begreppet CSR. Sedan förklaras innebörden av hållbar utveckling och hållbarhetsredovisning. Vidare ges en presentation av de grundläggande teorierna för denna uppsats Triple Bottom Line, intressent- och legitimitetsteorin samt institutionell teorin.

4.1 Corporate Social Responsibility (CSR)

En ny förkortning har blivit det senaste management modet; CSR så skrev tidningen The Times 2004.⁵⁴

CSR innebär att företag, på eget initiativ, aktivt engagerar sig i samhällsutvecklingen⁵⁵. CSR växte fram i USA i mitten av 1980-talet och idén vilade på tankar från Milton Friedman om att det enda sociala ansvaret företaget har på kort sikt är att maximera vinsten för sina ägare. CSR menar att tar företaget ansvar för intressenternas förtroendefrågor stärks företags konkurrensförmåga, varumärke och rekryteringsförmåga. Företagskulturen stärks och anseendet ökar vilket leder till att det går lättare att göra affärer.

Näringslivets etik och moral ligger inbäddade i CSR:s riktlinjer. De företag som vill skörda frukterna av sitt ansvarsarbete måste kunna rapportera det i kvantitativa termer. De måste kunna redovisa arbetet på ett tydligt, mätbart och verifierbart sätt. Genom att låta en oberoende granskare gå igenom företagets CSR- arbete gör att man uppnår en högre trovärdighet än om uppgifterna är obekräftade. Dessutom behöver investerare rapportering för att kunna bedöma företagets konkurrensförmåga och riskexponering. Ju mer transparens, desto bättre värdering av företaget. Slutligen för att kunna få ett mandat att verka, en ”license to operate” från samhället så måste man som företagare följa denna etik.⁵⁶

---

⁵⁴ Öhrlings PWC (2008). Röster om transparens och hållbarhetsredovisning, s. 43

⁵⁵ <http://www.csrsweden.se/se/omcsrsweden/> (2010-05-13)

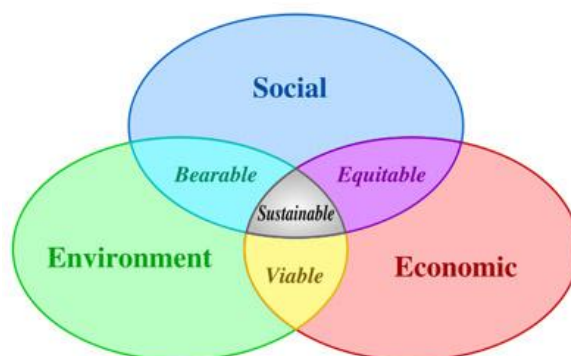
⁵⁶ Öhrlings PWC.(2008). Röster om transparens och hållbarhetsredovisning, s. 45

4.2 Triple Bottom Line (TBL)

Teorin om triple bottom line består av tre delar miljö, ekonomi och sociala aspekter. Huvudsyftet med ”triple bottom line” är att ett företag eller en annan organisation som strävar efter hållbarhet måste prestera på alla tre ”bottom lines” och inte bara på det finansiella resultatet. När de tre dimensionerna samspelar uppnås hållbar utveckling⁵⁷. De tre delarna hänger samman och är beroende av varandra även om det ibland uppstår konflikter⁵⁸. Istället för att endast fokusera på "the bottom line" dvs. på det finansiella resultatet försöker allt fler företag använda sig av detta⁵⁹.

TBL riktar in sig på en rapportering som mäter företagets prestation inom hållbarhetsredovisning och försöker visa hur organisationer styr balansen mellan de ekonomiska, miljömässiga samt sociala aspekterna. För att kunna uppfylla TBL behövs genomgripande förändringar i företaget.⁶⁰

En modell av Triple Bottom Line

Figur 5: Triple Bottom Line

Kravet på miljön har observerats och *det miljömässiga perspektivet* av hållbarhet omfattar att företagen ska driva sin verksamhet på ett sätt att de fysiska resurserna ska sparas så långt det är möjligt i för framtiden. *Det ekonomiska perspektivet* av hållbarhet innebär att företaget fokuserar på den egna organisationens ekonomiska prestationer. För att kunna säkerställa företagets ekonomiska prestationer bör ledningen arbeta med de produkter som resulterar en

---

⁵⁷ Larsson, L-O. (2002). Transparency! Det genomsynliga företaget, s. 90

⁵⁸ Bergström S, Catusús B & Ljungdahl F. (2002). Miljöredovisning, s.52

⁵⁹ www.konst.org (2010-05-1)

⁶⁰ Bergström S, Catusús B & Ljungdahl F. (2002). Miljöredovisning, s. 45

god bild av produktion och utveckling. *Det sociala perspektivet* av hållbarhet omfattar påverkan som organisationen har på de sociala systemen de verkar inom. I detta ingår anställningsförhållanden, mänskliga rättigheter, samhälls- och produkt ansvar.⁶¹

4.3 Redovisningsforskning

Intressentteorin ("stakeholder theory) och legitimitetsteorin (" legitimacy theory") uppfattas som komplement till varandra, där den förra beskriver företagets relationer till intressenterna och den senare indikerar olika strategier för att legitimera företaget gentemot dess intressenter.⁶²

4.3.1 Intressentteorin

Informationen till intressenterna är den externa redovisningens ändamål och väldigt viktigt då det råder informationsasymmetri. Inom ramen för den instrumentella tillämpningen av intressentteorin kan förekomsten av miljö- och samhällsrelaterad redovisning förklaras av företagsledningens strävan att hantera relationerna med företagets intressenter som ofta har divergerande intressen. Genom att exempelvis redovisa tillräcklig miljöinformation till viktiga intressentgrupper, och i detta avseende antingen tillmötesgå krav på information eller aktivt försöka övertyga intressenterna om att miljöarbetet fortskrider, kan företagsledningen övertyga intressenterna att fortsätta stödja företaget på olika sätt.⁶³

Idag ställs det högre krav på informationen än förr eftersom det är flera som har inblick i företaget.⁶⁴

Intressentteorin riktar sig till de som har någon form av intresse i ett företags verksamhet och dessa intressenter är ägare, kunder, intresseorganisationer, leverantörer, staten och kommunen, anställda, långivare och opinionsbildande grupper.

Företagen är beroende av sina intressenter för deras existens och intressenterna är beroende av företaget för att kunna verkliggöra sina personliga mål.⁶⁵

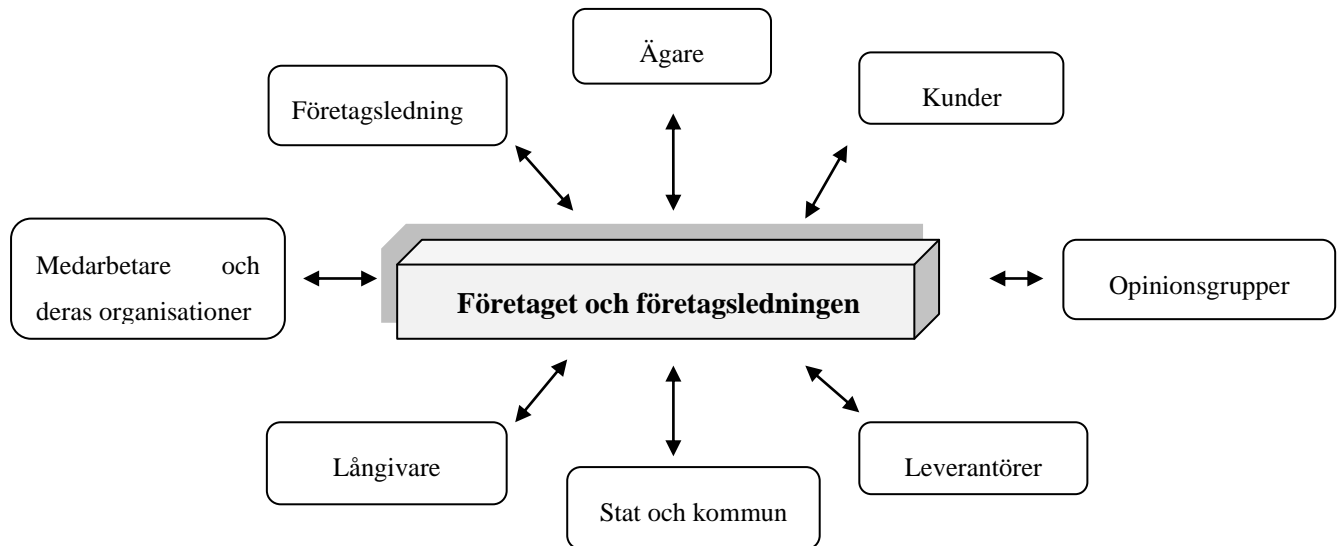
⁶¹ GRI, RG riktlinjer för hållbarhetsredovisning 2008

⁶² Bergström S, Catusús B & Ljungdahl F. (2002). Miljöredovisning, s.52

⁶³ Ljungdahl F. (1999) Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag - praxis, begrepp, orsaker, s. 39

⁶⁴ Larsson, L-O. (2002). Transparency! Det genomsynliga företaget, s. 90

*Intressentmodellen - Exempel på företagets intressenter*⁶⁶

Intressent	Bidrag till företaget, t ex	Belöning från företaget, t ex
Ägare Opinionsgrupper	Kapital Acceptans och belöning	Utdelning och avkastning Miljövänlighet och socialt ansvar
Företagsledning Medarbetare och deras organisationer	Arbete Arbete	Lön, status, prestige, makt Lön, trygghet, personlig utveckling, medbestämmande
Stat och kommun Långgivare	Infrastruktur, utbildning, service Kapital	Skatter, avgifter, arbetstillfällen Räntor, amorteringar, välskötta företag
Leverantörer Kunder	Varor, tjänster, kvalitet, service Betalningar	Betalningar Varor, tjänster, kvalitet, service

Figur 6: Beskrivning av intressenter⁶⁷

⁶⁵ Lundahl och Skärvad (1982)

⁶⁶ Ax, C., Johansson C., Kullven H. (2005). Den nya ekonomistyrningen, s. 38

⁶⁷ Ibid. s. 38-40

4.3.2 Legitimitetsteorin

*”Legitimacy is a conferred status and, therefore, always occur... Legitimation is, probably, a retrospective process, in which verbal justifications are mustered to provide approval for the organization in question. . “*⁶⁸

Motiven bakom att upprätta hållbarhetsredovisning motiverats som organisationers behov av att legitimera sin verksamhet.⁶⁹

Det är viktigt att se till varje intressentgrupps krav samt förväntningar och därför är intressentteorin och legitimitetsteorin nära sammankopplade till varandra. Man kan i korthet definiera legitimitet som en överensstämmelse mellan exempelvis ett företags värderingar och rådande värderingar i det omgivande samhället, eller i en mer avgränsad betydelse överensstämmelse med värderingarna hos de intressenter som är viktiga för företaget.⁷⁰ Eftersom intressenterna kan påverka företags fortlevnad är det viktigt att ta hänsyn till vad de anser vara legitimt. Kraven på CSR samt miljö- eller hållbarhetsredovisningar har under de senaste åren ökat och i med detta har företagen ökat på sina redovisningar inom dessa. Det finns olika kommunikativa legitimitetsstrategier som ett företag kan välja för att övertala, upplysa eller distrahera upprörda intressenter och därmed överbygga en potentiell ”legitimitetsklyfta”.⁷¹

Man har med hjälp av olika metoder försökt påvisa användbarheten av ”legitimacy theory” som förklaring till satsningar inom miljö- och samhällsrelaterad redovisning.⁷² Man kan även se legitimitet som en resurs därför att den hänger nära samman med företags fortlevnad. Detta beror på att samhället har den ”makten” att de kan påverka ett företags fortlevnad ifall om företaget tycks bryta mot det uttalade kontraktet som finns mellan företaget och samhället. Och det kan de göra genom att anse att företaget längre inte är legitimt.⁷³

---

⁶⁸ Ljungdahl F. (1999) Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag - praxis, begrepp, orsaker, s. 41

⁶⁹ Wilmhurst T.D & Frost ,G.R. Corporate environmental reporting A test of legitimacy theory. Accounting Auditing & Accountability journal. (1999)

⁷⁰ Ljungdahl F. (1999) Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag - praxis, begrepp, orsaker, s. 39

⁷¹ Ibid. s. 39

⁷² Ibid. s. 40

⁷³ Deegan C ,the legitimizing effect of social and enviromental disclosures- a theoretical founding ur accounting, auditing & accountability journal nr 3 2002, s. 121-122

4.3.3 Institutionell teorin

Institutionell teori beskriver hur handlande i bolagen följer det som tas för givet, hur bolagen påverkas av sin omgivning vilka består av andra bolag, och hur bolagen kommer att följa regler såväl formella som informella, snarare än att välja rationella sätt att handla. Därmed så belyser teorin förändringarna och de successiva utvecklingarna hos bolagen för att kunna bli stabila enheter.⁷⁴

Den centrala tanken inom institutionella teorin är att institutioner växer fram när människor konstruerar deras sociala verklighet.⁷⁵

Vid tillämpningen av teorin kan skillnader förklaras i bolags rapportering av hållbarhetsredovisning på grund av att bolagen upplever marknadssituationen och dess relation till sina intressenter annorlunda. Även likheter kan förklaras vid tillämpningen av teorin t.ex. likheter i hållbarhetsredovisning då bolagen påverkar och influerar varandra och därmed skapar liknande modeller och strukturer vid sin rapportering av hållbarhet.⁷⁶

---

⁷⁴ Eriksson- Zetterquist U.(2009), Institutionell teori, s. 5

⁷⁵ Ibid. s. 5

⁷⁶ Hedberg och von Malmberg (2003)

5. EMPIRI

Detta kapitel inleds med en tabell som redovisar de statliga företagens hållbarhetsrapporter. Sen kommer en kort beskrivning av företagen. Slutligen presenteras en sammanställning av intervjuerna och information från respektive företagens hållbarhetsredovisningar.

5.1 Redovisning av hållbarhetsrapporter hos de statliga företagen

Företag	Statens ägarandel	Hållbarhetsredovisning 2009	GRI	Tillämpningsnivå
A/O Dom Shvetsii	36%	Nej	Nej	---
AB Göta Kanalbolag	100%	Ja	Ja	C
Svenska Spel AB	100%	Ja	Ja	C+
Akademiska Hus AB	100%	Ja	Ja	B+
AB Bostadsgaranti	50%	Ja	Ja	C+
Svensk Bilprovningen AB	52%	Ja	Ja	B+
SEK,SvenskExportKredit AB	100%	Ja	Ja	C+
Svenska Miljöstyrningsrådet AB	85%	Ja	Ja	C+
ALMI Företagspartner AB	100%	Ja	Ja	C+
Apoteket AB	100%	Ja	Ja	B+
Arbetslivsresurs AR AB	100%	Ja	Ja	C+
Arlandabanan Infrastructure AB	100%	Nej	Nej	---
Botniabanan AB	50%	Ja	Nej	---
Fouriertransform AB	100%	Ja	Nej	Nybildat i december 2008
Green Cargo AB	100%	Ja	Ja	B+
Innovationsbron AB	100%	Ja	Ja	C+
Jernhusen AB	100%	Ja	Ja	C+
Dramaten AB	100%	Ja	Ja	C+
Kungliga Operan AB	100%	Ja	Ja	C+
Lernia AB	100%	Ja	Ja	C+
LKAB	100%	Ja	Ja	C+
Miljömärkning Sverige AB	10%	Ja	Ja	C
Nordea Bank AB	19,9%	Ja	Ja	C+
Norrland Center AB	33%	Ja	Nej	---
Posten Norden AB	60,9%	Ja	Ja	C+
RISE AB	100%	Ja	Ja	C+
Samhall AB	100%	Ja	Ja	C+
SAS AB	21,4%	Ja	Ja	A+
SJ AB	100%	Ja	Ja	B+
SOS Alarm SverigeAB	50%	Ja	Ja	C+
Specialfastigheter Sverige AB	100%	Ja	Ja	C+
SP Sveriges tekniska forskningsinstitut	100%	Ja	Ja	C+
Statens Bostadsomvandling AB	100%	Ja	Ja	C

Sveaskog AB	100%	Ja	Ja	B+
Rymdbolaget AB	100%	Ja	Ja	C+
Svenska Skeppshypotekskassan	100%	Ja	Ja	C
SVED AB	100%	Ja	Ja	C+
SBAB	100%	Ja	Ja	C+
Svevia AB	100%	Ja	Ja	C+ (nybildat under 2009)
Swedsurvey AB	100%	Ja	Ja	C+
Swedfund International AB	100%	Ja	Ja	C+
Sweroad	100%	Ja	Ja	C+
Systembolaget AB	100%	Ja	Ja	B+
Teliasonera AB	37,3%	Ja	Ja	B
Teracom AB	100%	Ja	Ja	C+
VisitSweden	50%	Ja	Ja	C+
Vasaallen AB	100%	Ja	Ja	C+
Vattenfall AB	100%	Ja	Ja	A+
Vectura Consulting AB	100%	Ja	Ja	C+ (nybildat under 2009)
Voksenåsen A/S AB	100%	Ja	Ja	C+

Figur 7: Tabell av de statliga företagen ⁷⁷

I sammanställningen ingår inte vilande företag eller företag under avveckling (Zenit Shipping, Stattum AB och Preaktio). De nybildade företagen sedan 1 januari 2010 (Infranord, Bolaget för den europeiska spallationskällan och Svedavia) ingår inte heller i sammanställningen.

Av de 51 företagen från tabellen är det alla förutom A/O Dom Shvetsii, Arlandabanan Infrastructure AB och Norrland Center som hållbarhetsredovisar i någon form. Av de företagen som hållbarhetsredovisar är det två av de som inte följer GRI:s riktlinjer. Dessa företag är nybildade.

För de delägda företagen är det frivilligt att följa GRI:s riktlinjer men vi ser i tabellen att 10 av 13 delägda företag följer GRI:s riktlinjer. De tre företagen som inte följer GRI:s riktlinjer är: A/O Dom Shvetsii, Botniabanan AB och Norrland Center.

Av de tre nivåerna A, B, C som finns inom GRI är C den vanligaste nivån att rapportera på. Alla företag som använder GRI:s riktlinjer för första gången har valt att rapportera på nivå C,

⁷⁷ Respektive företags hemsida

som är den lägsta nivån. Hållbarhetsredovisningen ska enligt riktlinjerna vara kvalitetssäkrade genom oberoende granskning, vilket de flesta företagen gjort.⁷⁸

När det gäller tillämpningsnivån så kan man tydligt se att majoriteten av företagen är på nybörjarnivån C. Därifrån ser man att de flesta företag börjat tillämpa riktlinjerna efter kravet.

Av de helägda företagen är det 35 företag som rapporterar på C-nivå. Åtta företag rapporterar på B-nivå och två företag på den högsta nivån, nivå A.⁷⁹

Oberoende granskning är något som alla företag utom fem bestyrkts av oavsett tillämpningsnivå.

5.2 Sveaskog AB

5.2.1 Företagsfakta⁸⁰

Sveaskog AB är Sveriges ledande skogsföretag och har sedan 1859, alltså under 150 år fått uppdraget att sköta de statliga skogarna och ägs till 100 % av staten.

Sveaskog äger 15 % av Sveriges skogsmark vilket gör de till Sveriges största skogsägare. De bedriver ett hållbart skogsbruk som utgår från långsiktiga avverkningsberäkningar och är certifierade enligt Forest Stewardship Council, FSC. Målet med FSC är att skogen brukas på ett ansvarsfullt sätt, såväl miljömässigt, socialt som ekonomiskt. De är anslutna till FN:s initiativ Global Compact som syftar till att stimulera ansvarsfullt företagande.

5.2.2 Intervju

Sammanställning av intervjun den 11 maj 2010 med Charlotte Jönsson som är den nya CSR- ansvarige på Sveaskog AB. Hennes tidigare position var varumärkesansvarig.

Sveaskogs första hållbarhetsredovisning utfördes 2005 men då inte enligt GRI:s riktlinjer. Tillämpningen av GRI:s riktlinjer skedde inte förrän kravet från staten 2008. Grunden för att företaget började hållbarhetsredovisa var att man ville förbättra den interna strukturen. En annan anledning var affäretiken och behovet av en uppförandekod.

---

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande (2008). Regeringskansliet

⁸⁰ Sveaskog Års- och hållbarhetsredovisning 2009

Företaget anser att GRI har många fördelar med bland annat strukturen, tydligheten och jämförbarheten. Vidare anser Jönsson att dessa i sin tur leder till att man ser och märker transparens. Sveaskog AB anser att GRI är ett omfattande ramverk som är globalt framtaget så det är vanligt att allt inte är klockrent. Hållbarhetsredovisningarna kvalitetssäkras genom att de använder sig av en oberoende granskning.

Första året redovisade företaget med oberoende granskning på C-nivå. Det kommande året redovisade de på B-nivå och även här med en oberoende granskning. De oberoende granskningarna utfördes av revisorer från PWC.

För företaget är CSR synonymt med hållbarhet det vill säga det handlar om deras ansvar för miljömässiga, ekonomiska och sociala ansvar. Jönsson säger att det bör balanseras mellan dessa delar/aspekter.

Den nya VD:n som tillträdde 2004 ansåg att begreppet socialt ansats behövde en vidare dimension och det räckte inte bara med att visa upp det i skyltar eller dyl. utan att kunna tillämpa dessa också.

G3 Indikatorer

Ekonomiska resultatindikatorer (EC)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EC1	EC9	EC3
EC2		EC5
EC4		
EC6-8		

Inom den ekonomiska delen finns det 9 indikatorer och Sveaskog redovisar 6 av dem.. Pensioner följer olika planer och vissa av dem finns med i kollektivavtalet som företaget har. EC3 redovisas inte eftersom avsättningarna regleras av lag, kollektivavtal samt särskilda avtal. Även lönerna styrs av kollektivavtalet och på grund av detta redovisas inte EC5. Företaget har många anställda och anser att kollektivavtalet hanterar dessa frågor på ett bra sätt. Men i Baltikum tillämpas enskilda löneavtal.

Miljömässiga resultatindikatorer (EN)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EN3	EN17	EN1
EN4	EN18	EN2
EN11	EN20	EN5-10
EN12		EN13
EN14		EN15
EN16		EN19
EN30		EN21-29

Totalt finns det 30 miljöindikatorer och Sveaskog redovisar 7 av dem.

Företaget har ingen tillverkning vilket innebär att materialanvändning och frågor om återvinning inte redovisas: EN1 och EN2. EN5 och EN7 handlar om resultatet av framåtriktat arbete för att förbättra energieffektiviteten. För företaget är detta ett påbörjat projekt som de tänker redovisa i framtiden. EN6, EN8, EN9 och EN10 är inte relevanta för företaget, skogen är viktig för rening av vatten och har därmed ingen omfattande vattenförbrukning. Arbetet med rödlistade arter har börjats på markerna men företaget väntar med att redovisa detta, först och främst vill företaget se resultatet. Avfall och spill från skogsverksamheten är inte tillräckliga för redovisningen och därför redovisas inte indikatorerna 21-29. Det finns vissa indikatorer som redovisas delvis detta är på grund av att företaget håller på med arbetet, det interna arbetet men släpas efter och dessa indikatorer bevakas.

Sociala resultatindikatorer

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
LA1	LA5	LA3
LA2	LA7	LA8
LA4	LA11	LA9
LA6		
LA10		
LA12- 14		

Företaget redovisar 8 av 14 indikatorer. LA3 handlar om förmåner och detta gäller för alla anställda därför redovisas inte denna indikator. Indikatorn LA8 redovisas inte då det i lag och kollektivavtal regleras systematiskt som arbetsmiljöarbete.

Alla anställda är likvärda och alla har rätt till alla förmåner och hänvisas till kollektivavtalet. Sveaskog erbjuder alla anställda friskvård och därför redovisas inte LA9.

Mänskliga rättigheter (HR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
HR4	HR2	HR1
HR5		HR3
HR6		HR8
HR7		
HR9		

Mänskliga rättigheter består av 9 indikatorer och Sveaskog redovisar 5 av dem. Företaget har inte följt upp antal timmar eller antal medarbetare och därför har de inte valt att redovisa HR3. HR8 handlar om säkerhetspersonal och då företaget inte har säkerhetspersonal redovisar de inte denna indikator. Vid avtal är det alltid CSR – krav och uppförandekoden som dyker upp. Det är CSR- krav och uppförandekoden som ska följas under samarbetet. Företaget samarbetar inte med de som inte följer kraven. HR3 redovisas inte eftersom man inte följer upp antal timmar/medarbetare men tänker göra det i framtiden och redovisa det, detsamma gäller för HR8.

Organisationens roll i samhället (SO)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
SO2	SO1	SO3
		SO4-8

Företaget redovisar en av 8 indikatorer. SO1 redovisas delvis för att de inte har något program för utvärdering av påverkan på lokalsamhället utöver studie av indirekt sysselsättning. Sveaskog följer inte upp vilka eller antalet medarbetare som fått utbildning i koden (uppförandekoden) och redovisar därför inte SO3.

Under året har de inte haft incidenter kopplade till korruption och redovisar inte SO4. Sveaskog deltar i politiska beslutsprocesser som remissinstans och redovisar inte SO5. SO6 redovisas inte då de inte ger bidrag eller gåvor till politiska partier eller liknande. Varken SO7 eller SO8 redovisas eftersom de inte utfört handlingar som kan anses konkurrenshämmande/lagbrott.

Produktansvar (PR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
PR3	PR5	PR1
PR4		PR2
		PR6-9

Inom denna del finns 9 indikatorer och Sveaskog redovisar 2 av dessa. Företagets produkter är trävaror och deras uppgift är att ta hand om träden och kunderna är t.ex. sågverken, det är de som gör denna trävaran till en produkt. PR1 redovisas inte eftersom deras produkter, träråvara, inte har den typ av påverkan som indikatorerna syftar till. PR2 redovisas inte då livscykeln på produkterna/tjänsterna inte utförts. Företaget använder sig av sin uppförandekod, därför redovisas inte PR6. Sveaskogs marknadsföring och marknadskommunikation har inte varit föremål för synpunkter och därför redovisas inte PR7. PR8 redovisas inte därför att Sveaskog är måna om sina kunders integritet och har inte fått några klagomål om detta eller haft någon förlust av data. Sveaskog redovisar inte PR9 för att de inte fått böter för brott mot lagar.

5.3 Vattenfall AB

5.3.1 Företagsfakta⁸¹

Vattenfall AB är Sveriges femte största elproducent och den största värmeproducenten. Koncernen har ungefär 33 000 anställda och ägs till 100 % av svenska staten.

Vattenfall AB producerar, distribuerar och säljer el och värme i Sverige, Danmark, Finland, Tyskland och Polen.

5.3.2 Intervju

Sammanställning av intervjun den 18 maj 2010 med Magdalena Elfors som är varumärkesansvarig på Vattenfall AB.

Vattenfall AB har publicerat hållbarhetsredovisningar enligt GRI:s riktlinjer varje år sedan 2003. En av de grundläggande faktorerna till att företaget började tillämpa GRI:s riktlinjer

---

⁸¹ Vattenfall hållbarhetsredovisning 2009

var bland annat att man ville skapa transparens inom främst miljön. Tillämpningsnivån för företaget är A+ vilket innebär att en oberoende granskning genomförs. En oberoende granskning anses utgöra kvalitet och trovärdighet.

Företaget påverkades inte av statens krav av tillämpningen av GRI:s riktlinjer då de redan tillämpade dessa.

Fördelarna med GRI är att de är internationella riktlinjer som gör att det blir mycket enklare att göra en jämförelse med andra företag. Nackdelarna anses vara att riktlinjerna inte är färdigutvecklade. För företaget är deras CSR- ansvar den miljömässiga aspekten.

G3 Indikatorer

Ekonomiska resultatindikatorer (EC)

Redovisas	Ej redovisas
EC1	EC5
EC2	EC9
EC3	
EC4	
EC6-8	

Företaget redovisar 7 av 9 indikatorer. EC5 redovisas inte då denna indikator inte är signifikant med företaget, kollektivavtalet som företaget har inkluderar redan detta. För att organisationen ska kunna överleva är såklart den ekonomiska välfärden viktigast, men finns inte medarbetarna finns det ingen välfärd.

Företaget redovisar endast det väsentliga inom ekonomin och därför redovisas inte EC9.

Miljömässiga resultatindikatorer (EN)

Redovisas	Ej redovisas
EN1 -9	EN10
EN11-14	EN15
EN16-18	EN19
EN20-23	EN24
EN25	EN26
EN28-30	EN27

Företaget redovisar 24 indikatorer av 30. EN10 redovisas inte eftersom innehållet i indikatorn inte uppfylls (se bilaga). Företaget har rödlistade arter i bland annat sina älvar men det är svårt att sammanställa den informationen då det är enormt mycket och därför redovisas inte EN15. EN19 redovisas inte för 2009 eftersom ingen samlad rapportering på koncern nivå förekommer. Under 2008 använde man indikatorn EN19 som formalia, men 2009 beslutade man att ta bort den då det inte förkommer någon användning av denna indikator. De har ingen miljöpåverkan på ozonnedbrytande ämnen. EN24 är inte relevant för företaget, men företaget redovisar andra avfall såsom kärnavfall under EN22. EN26 redovisas inte då endast produktionen av el- och värme har miljöpåverkan. EN27 är inte relevant för företaget då företaget inte säljer produkter.

Sociala resultatindikatorer

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

Redovisas	Ej redovisas
LA 1 -14	

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor består av 14 indikatorer vilka företaget redovisar alla 14. Dem vill vara "employ of choice" dvs. den bästa arbetsgivaren. Men i övrigt anser företaget att man kan utveckla redovisningen av indikatorerna.

Mänskliga rättigheter (HR)

Redovisas	Ej redovisas
HR2-7	HR1
	HR8
	HR9

Företaget redovisar 6 av 9 indikatorer. Inom vattenfall är mänskliga rättigheter lagstadgade och därför redovisas inte HR1. HR8 redovisas inte då företaget inte sammanställt procentandelen av säkerhetspersonalen. Kränkningar mot ursprungsfolksbefolkningars rättigheter och vidtagna åtgärder har inte förekommit hos företaget och därför redovisas inte HR9.

Organisationens roll i samhället (SO)

Redovisas	Ej redovisas
SO1- 8	

Organisationens roll i samhället består av 8 indikatorer vilka företaget redovisar alla 8. I övrigt anser företaget att man utöver dessa indikatorers uppfyllande kan förbättra kvalitén.

Produktansvar (PR)

Redovisas	Ej redovisas
PR1	PR2
PR3	PR4
PR5 -9	

Företaget redovisar 7 av 9 indikatorer. Företaget har koder som de använder sig av men dessa är inte tillräckligt utvecklade ännu och de följer inte deras produkters/tjänsters livscykel då deras ”produkt” är beroende av användning, rörlig. Därför har de inte kunnat tillämpa PR2. Även PR4 redovisas inte med ovannämnda som anledning.

5.4 SAS AB

5.4.1 Företagsfakta⁸²

SAS AB bildades 1946 då de nationella flygbolagen i Sverige, Norge och Danmark enades om att driva sin verksamhet tillsammans. För att SAS skulle kunna verka under samma förutsättningar som övriga flygbolag på den internationella marknaden förändrades ägandestrukturen 2001. Svenska staten äger 21,4 procent, norska och danska staten äger 14,3 procent av SAS. Resterande 50 procent ägs av övriga ägare.

5.4.2 Intervju

Sammanställning av intervjun den 21 maj 2010 med Lars Andersen som är miljöchef på SAS AB.

SAS hållbarhetsredovisar sedan 1995 men började tillämpa GRI:s riktlinjer 2001 och blev då registrerade för första gången på GRI:s databas. En av faktorerna till tillämpningen av GRI:s riktlinjer var att de är internationella standarder vilket underlättar jämförbarheten.

Företaget ligger på A+ nivå. Att stadigt kunna ligga på denna nivå är viktig för dem eftersom de anser och vill vara är transparenta och öppna. Oberoende granskning är viktig för att den ger ett kvitto på att allt i hållbarhetsredovisningen stämmer. Det finns både för- och nackdelar med GRI säger Lars Andersen. Fördelen är att det är en internationell standard och det går att jämföra sig med andra globala företag. Och nackdelen är att det är en standard för alla. Eftersom standarden är generell och inte branschspecificerad uppstår det en del röda indikatorer vid redovisningen.

Företaget samarbetar med Deloitte och följer även deras checklista för att säkerställa hållbarhetsredovisningen. Deloitte rådgivar företaget om hur de kan gå tillväga för att kunna uppfylla nivåerna och vilka parametrar som kan redovisas.

När det gäller CSR- ansvaret ligger tyngdpunkten på miljödelen, alltså företagets viktigaste del.

---

⁸² SAS Hållbarhetsredovisning 2009

SAS uppförandekod är ett dokument för arbetarna som omfattar hur de är och hur de gör och implementerar fortlöpande. Eftersom SAS är ett service företag är det väldigt viktigt med uppförandekoden.

G3 Indikatorer

Ekonomiska resultatindikatorer (EC)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EC1	EC4	EC5
EC2		EC6
EC3		EC7
EC9		EC8

Det är 4 av 9 indikatorer som redovisas. EC5 är inte väsentligt för SAS eftersom flertalet anställda omfattas av kollektivavtal och majoriteten av de anställda, ca 90 % är stationerade i Norden. SAS främjar beaktandet av lokalt baserade leverantörer. SAS samarbetar med flera leverantörer för stora inköp såsom bränsle, men de har inte någon policy eller allmän praxis för dessa och därför redovisas inte indikatorn EC6. Företaget strävar efter att uppnå så hög nivå som möjligt av lokalanställda vilket bidrar till bättre kunskap om lokala marknader och lägre kostnader . Företaget har uppförandekod som policy och praxis för sina medarbetare men ändå så redovisas inte EC7. EC8 redovisas inte eftersom SAS flygverksamhet är en viktig del av transportinfrastruktur i alla länder där företaget är verksam.

Miljömässiga resultatindikatorer (EN)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EN1	EN8	EN2
EN3-6		EN7
EN12		EN9-11
EN14		EN13
EN16		EN15
EN18-20		EN17
EN22-23		EN21
EN26		EN24-25
EN28-30		EN27

Det är 17 av 30 indikatorer som redovisas. EN2 redovisas inte och orsaken till detta är att den viktigaste insatsvaran är bränsle och denna indikator anses inte vara väsentligt, allt avfall som utförs av verksamheten hanteras enligt nationella lagar och förordningar. Indirekta

energiförbrukningar anses inte vara material för SAS därför redovisas inte EN7. Återanvändning av vatten anses inte vara relevant för företaget och därför redovisas inte EN9 och EN10. SAS äger inte mark så EN11 och EN13 är inte relevant för företaget. Eftersom SAS inte äger någon mark har de inte IUCN rödlistade arter, EN15 redovisas inte. EN17 redovisas inte eftersom indirekta utsläpp av växthusgaser inte anses vara väsentligt i jämförelse med de direkta utsläppen som är mest betydande miljöpåverkan som SAS verksamheter har. Rapportering av utsläpp till vatten sker inte pga. att det inte medför något väsentligt utsläpp därför redovisas inte EN21. Internationella regler förbjuder transport av farligt avfall på SAS. De avfall som SAS producerar hanteras av auktoriserade företag för avfallshantering i enlighet med internationella lagar och förordningar, så de avfall som förekommer behandlas inte Baselkonventionens bilagor och därför redovisas inte indikatorn EN24. EN25 är inte relevant för företaget och därför redovisas den inte. EN27 redovisas inte för de har inte försäljning av produkter.

Sociala resultatindikatorer

Arbetsförhållanden och villkor (LA)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
LA6-8	LA1	LA2-5
	LA10-11	LA9
	LA13-14	LA12

Det är 3 av 14 indikatorer som redovisas. LA2 redovisas inte för att förändringar i antalet anställda per region inte anses vara tillräckligt för att kunna redovisa indikatorn. SAS har inga väsentliga skillnader mellan de förmåner som föreskrivs mellan heltids- och deltidsanställda därför redovisas inte LA3. Alla anställda hos SAS omfattas av kollektivavtal och därför redovisas inte LA4. SAS rapporterar inte uppsägningstider därmed redovisas inte LA5. All hälso- och säkerhetsfrågor omfattas av nationella lagar och förordningar och inte genom avtal med fackföreningar och därför redovisar inte företaget LA9. LA12 innebär andel anställda som får regelbunden utvärdering av sin prestation och karriärutveckling men i SAS omfattas alla anställda med årlig prestation och karriärutveckling.

Mänskliga rättigheter (HR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
HR1-2	HR3-4	HR5-9

Det är 2 av 9 indikatorer som redovisas. HR5, HR6 och HR7 redovisas inte för att SAS följer FN:s Global Compact vars tio principer baseras på FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. SAS redovisar inte HR8 för att de har deras uppförandekod för medarbetarna inklusive säkerhetspersonalen. HR9 redovisas inte för ingen händelse av brott har skett under 2009.

Organisationens roll i samhället (SO)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
SO1	SO2-3	SO4
SO5		SO6
SO7-8		

Det är 4 av 8 indikatorer som redovisas. SAS har inte haft några incidenter när det gäller korruption som orsakat rättsliga åtgärder. Dessutom tar SAS omfattande åtgärder för att säkerställa att etiskt beteende är ett kärnvärde i alla affärsförbindelser genom uppförandekoden och därför redovisas inte SO4. SAS bidrar inte med någon stöd direkt eller indirekt till politiska partier eller enskilda politiker, därför redovisar inte SO6.

Produktansvar (PR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
PR1	PR2	PR3-4
PR5	PR6	PR7
	PR8	PR9

Det är 2 av 9 indikatorer som redovisas. PR3 och PR4 redovisas inte för samtliga flygresor har stora krav på information. Alla föreskrifter om marknadskommunikation följs av SAS därför redovisas inte PR7. Inget betydande böter för bristande efterlevnad av tjänster har uppkommit under 2009 och därför redovisas inte PR9.

5.5 TeliaSonera AB

5.5.1 Företagsfakta⁸³

Telia och finska Sonera slogs samman och då bildades TeliaSonera AB. Under 2007 sålde svenska staten cirka 8 procent av sitt innehav och ägandet uppgick därefter till 37,3 procent och finska staten äger 13,7% av företaget. De är ledande som telekommunikations företag i Norden och Baltikum. Verksamheten är organiserad i tre affärsområden, Mobilitetstjänster, Bredbandstjänster och Eurasien.

5.5.2 Intervju

Sammanställning av intervjun den 27 maj 2010 med Minna Pajala- Hammar som är CSR-ansvarig på TeliaSonera AB.

TeliaSonera följer GRI:s riktlinjer sedan 2004 och den bakomliggande faktorn till tillämpningen av dessa riktlinjer var att man ville använda ett global standard. Företaget är på nivå B vilket bäst motsvarar deras väsentlighetsanalys (materiality/analysis) behov. För tillfället kvalitetssäkrar de inte hållbarhetsredovisningen. De anser att det viktigaste är att ha bra koll internt på all information vilket behöver mer arbete. Den oberoende granskningen planerar företaget att genomföra i framtiden.

De anser att nackdelarna med GRI är att det är för många indikatorer, vilket gör att man blir tvungen att fundera igenom vilka som är de mest väsentliga CR- frågorna för verksamheten. Riktlinjerna är även väldigt generella, men fördelen är att det finns industrispecifika indikatorer.

Fös oss innebär CSR att bedriva verksamheten på ett ansvarsfullt, ekonomiskt, socialt och miljömässigt sätt. Alla aspekter är viktiga men man måste hitta rätt balans. Tyngdpunkten reflekterar delvis på deras strategi och delvis på förhållandena i de olika länderna. De anpassar sitt ”CR agenda” vilket motsvarar situationen i olika länder, men håller fast på övergripande principer och de mest väsentliga frågorna.

---

⁸³ TeliaSonera hållbarhetsredovisning 2009

G3 Indikatorer

Ekonomiska resultatindikatorer (EC)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EC1-5	EC6	
EC7	EC9	
EC8		

Ekonomiska resultatindikatorer består av 9 indikatorer vilka företaget redovisar 7 av dessa. EC6 och EC9 redovisas delvis. Dessa två indikatorer har påbörjats och företaget förklarar att de inte är tillräckligt utvecklade för att kunna redovisa helt.

Miljömässiga resultatindikatorer (EN)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
EN3-7	EN8	EN1
EN18	EN16	EN2
EN23	EN17	EN9-15
EN26	EN22	EN19-21
EN28		EN27
EN29		EN30

Företaget redovisar 10 av 30 indikatorer. TeliaSonera redovisar inte EN1 och EN2 och detta beror på att företaget inte har börjat genomgå dessa indikatorer men tänker göra det i framtiden. EN9 och EN10 är inte tillämpbara hos företaget. EN11-15 handlar om biologisk mångfald som inte är väsentligt för företaget och kan inte mätas och redovisas. TeliaSonera har inte utsläpp såsom ozonnedbrytande ämnen, NO_x, SO_x och utsläpp till vatten därför redovisas inte indikatorerna EN19-21. Företaget har börjat införa effektiva återvinnings- och återanvändningssystem för att bidra till ökad effektivitet och kommer inom kort kunna redovisa EN27. EN30 redovisas inte av företaget.

Sociala resultatindikatorer

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
LA2	LA1	LA3
LA4-6	LA7	LA8
LA11	LA9	LA14
LA12	LA10	
	LA13	

Företaget redovisar 6 av 14 indikatorer. TeliaSonera redovisar inte LA3 eftersom deras förmåner omfattar både hel- och deltidsanställda. LA8 redovisas inte och detta beror på att företaget stödjer anställda vid svåra situationer men inte deras anhöriga. Hos företaget är alla medarbetare jämställda/ likvärdiga, det finns ingen löneskillnad mellan män och kvinnor och därför redovisas inte LA14.

Mänskliga rättigheter (HR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
HR1	HR3	HR8
HR2		HR9
HR4-7		

Företaget redovisar 6 av 9 indikatorer. Sammanställningen i procentandel av säkerhetspersonalen har inte gjorts och därför redovisas inte HR8. Innehållet i indikatorn HR9 om kränkningar och vidtagna åtgärder har inte förekommit hos företaget.

Organisationens roll i samhället (SO)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
SO1	SO3	
SO2	SO4	
SO5-8		

Organisationens roll i samhället består av 8 indikatorer vilka företaget redovisar 6 av dessa. Företaget anser att man utöver redovisningen av indikatorerna behöver i framtiden främst säkerställa kvaliteten i fråga om konsekvens, fullständighet och jämförbarhet.

Produkt ansvar (PR)

Redovisas	Delvis redovisas	Ej redovisas
PR4-9	PR1	PR2

Företaget redovisar 6 av 9 indikatorer. PR2 redovisas inte och anledningen till detta är att företagets produkter/tjänster är beroende av användning och de började använda sig av etik- och uppförandekod under 2009. Men dock så finns det områden i livscykelänkandet som har förbättringspotential.

6. ANALYS

I detta kapitel kopplas teori och empiri samman för att utifrån det kunna besvara de frågor som ligger till grund för uppsatsen. Vidare analyseras resultatet.

Många av de statliga företagen följer GRI:s riktlinjer sedan det blev obligatoriskt för statliga företag att upprätta hållbarhetsredovisningar. De företag som inte upprättar någon hållbarhetsredovisning eller som gör hållbarhetsredovisning men som inte tillämpar GRI:s riktlinjer har betydande förklaring. En granskning av företagens hållbarhetsredovisningar från de statligt ägda företagen visar att antalet hållbarhetsredovisningar ökat väldigt mycket jämfört med föregående år. Företagen har presenterat en separat eller integrerad hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer.

För att kunna uppnå hållbar utveckling i längden krävs det att man upprättar hållbarhetsredovisning och genom att använda den internationella standarden GRI ges det möjligheter till jämförelse mellan företag både nationellt och internationellt. Detta leder till transparens som gör att intressenterna får syn på det pågående arbetet och kan hjälpa till med att följa utvecklingen och förbättringarna. Intressenterna identifieras av företaget med hänsyn till i vilken utsträckning företaget anser att samspelet med varje grupp måste hanteras för att öka intresset⁸⁴. Ju viktigare intressenten är för företaget desto mer anstränger de sig för att få deras stöd och godkännande.

Den institutionella teorin att företagen påverkas av och anpassar sig efter det omgivande samhället⁸⁵. De statliga företagen strävar efter att kunna uppnå GRI:s riktlinjer i hög grad och detta kommer troligen i framtiden att påverka de andra företagen. Ett påstående som sagts av Åse Bäckström, CSR- chef för revisionsbyrån KPMG i Stockholm stämmer överens med den institutionella teorin, ”de statliga ägda bolagen ligger i fronten för miljöarbetet och drar med sig det svenska näringslivet”⁸⁶.

---

⁸⁴ Gray R, Owen D and Adams C, Accounting & accountability (1996)

⁸⁵ Eriksson- Zetterquist U, Institutionell teori (2009)

⁸⁶ <http://www.va.se/nyheter/2008/04/10/de-ger-sig-sjalva-gulduppd/index.xml>

Botniabanan är ett av de företagen som inte gör en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer men har ett omfattande kapitel i årsredovisningen som beskriver företagets hållbarhetsarbete. För de statliga företagen är det obligatoriskt att redovisa en hållbarhetsredovisning vilket Arlandabanan Infrastructure AB inte följer. Företaget har angivit en förklaring till undantaget i årsredovisningen i enlighet med riktlinjernas ”följa och förklara”. Det finns ett nybildat företag, Fouriertransform som är helägd av staten som inte gjort någon hållbarhetsredovisning för 2009, men de anger att de kommer att göra en hållbarhetsredovisning för år 2010.

Norrland Center AB upprättar hållbarhetsredovisning men följer inte GRI:s riktlinjer. De är nya med att hållbarhetsredovisa och har ännu inte kommit igång med riktlinjernas uppläggning. I deras hållbarhetsredovisning för år 2009 står det att deras hållbarhetsredovisning kommer att förfinas och blir mer heltäckande.

Enligt GRI:s riktlinjer ska hållbarhetsredovisningarna vara kvalitetssäkrad genom en oberoende granskning vilket man ser att de flesta företagen har gjort, se tabellen i empirin. De flesta av företagen har ökat sin ambition för redovisningarna genom att höja sin redovisningsnivå.

Efter vår empiriska undersökning av de fyra företagen visade det sig att kärnan inom hållbar utveckling är de tre dimensionerna miljö, ekonomi och sociala aspekterna för våra undersökta företag, Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB och TeliaSonera AB.

Innan kravet var det tre av de fyra undersökta företagen som redan följde GRI:s riktlinjer. Företaget som började tillämpa riktlinjerna efter kravet var Sveaskog AB. Grunden för de andra företagens tillämpning innan kravet var att de ville vara transparenta och jämförbara vilket kan kopplas till motiven bakom intressentteorin om intressenternas behov om företags information förutom det finansiella, och även motiven bakom legitimitetsteorin om organisationernas behov om att legitimera sig.

Det har ställts kritik mot GRI om att även om företagen blir eller är certifierade enligt GRI så kan rapporteringen ändå vara missvisande och bolagens totala påverkan inte beskrivs.⁸⁷ Vissa menar att hållbarhetsredovisningen inte går att använda sig av på samma sätt som den mer vanliga redovisningen där ett bolags finansiella prestanda kan mätas, utan menar att hållbarhetsredovisningen bara är reklam för företaget med syftet att bättra på deras image.⁸⁸

För att påpeka att en redovisning är baserad på GRI:s riktlinjer måste varje företag ange vilken tillämpningsnivå som används. Vattenfall AB och SAS AB ligger på A- nivån vilket omfattar rapportering av samtliga kärnindikatorer. De indikatorer som inte redovisas måste förklaras tydligt. Vattenfall redovisar nästan alla kärnindikatorer, ej redovisade indikatorer förklaras som icke relevanta och tillämpbara för företaget. Detsamma gäller för SAS AB fastän de inte redovisar alla kärnindikatorer.

Sveaskog AB och TeliaSonera AB ligger på B-nivå vilket innebär att företagen redovisar/rapporterar minst 20 resultatindikatorer och åtminstone en till från vardera ekonomiska, miljödelen samt från den sociala delen (LA, HR, SO och PR). När det gäller kvalitetssäkring använder Sveaskog AB, Vattenfall AB och SAS AB sig av revisorer som extern oberoende granskning av hållbarhetsrapporter. TeliaSonera AB planerar att använda sig av en oberoende granskning i framtiden. Oberoende granskning ger företagen legitimitet vilket skapar trovärdighet hos intressenterna.

Förutom hållbarhetsrapporter tar företagen hänsyn till sitt CSR- ansvar. Arbetet med hållbarhetsredovisning för de undersökta företagen omfattar alla aspekter av CSR dvs. miljö, social och ekonomi. Det beror på företagen själva hur de väljer att fokusera på när det gäller ekonomi, miljö- och socialt ansvar. Vattenfall AB och SAS AB fokuserar sitt CSR- ansvar på miljöaspekter till skillnad från Sveaskog AB och TeliaSonera AB som anser att man måste balansera mellan dessa faktorer/aspekter. Det gemensamma för dessa företag är att de uppnår Triple Bottom Line teorin vilket innebär att de inte bara fokuserar sitt arbete på det finansiella resultatet utan även på de tre delarna miljö, social och ekonomi.

---

87 MacLean,R & Rebernak K. (2007). Closing the credibility Gap: The Challenges of Corporate Responsibility Reporting . Environmental Quality Management

88 Öhrlings PriceWaterhouseCoopers.(2008). Röster om transparens och hållbarhetsredovisning.

Företagen är beroende av intressenterna och intressenterna är beroende av företaget. En av faktorerna som påverkar företagen mest är intressenternas, kundernas och leverantörernas makt. I detta fall är staten en stor/viktig aktör som sätter ramar för företagets agerande genom sina krav och lagar. Alla fyra företagen Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB och TeliaSonera AB följer regeringens riktlinjer, GRI.

Vid tillämpning av riktlinjerna förekommer det en hel del skillnader i hur och var företagen lägger sina tyngdpunkter och var deras problemområde uppstår i redovisningen.

Kärnan i Sveaskog AB:s verksamhet är skogen och därför behöver de utvecklas mer inom den miljömässiga delen då de knappt redovisar 1/3 av indikatorerna. Sveaskog var även det företag som hade flest röd markerade indikatorer.

Vattenfall AB arbetar för en hållbar samhällsutveckling genom att hantera balansen mellan trygg energiförsörjning och de miljömässiga och sociala konsekvenserna på ett ansvarsfullt sätt. Detta påvisar de tydligt genom att nästan fullfölja alla de sociala indikatorerna. Sveaskog AB redovisar inte alla miljöindikatorer då de flesta inte är relevant men förutom redovisningen av indikatorerna har deras produktion stor klimatpåverkan och därför behöver de uppnå sina visioner och strategier för hållbarhet. Vattenfall AB vill som alla företagen uppnå hållbarutveckling vilket sker genom att beslut fattas utifrån långsiktig perspektiv.

SAS AB tror på hållbarutveckling som koncept både för ansvarstagande och som affärsmässigt värdeskapande. Fastän SAS redovisar alla relevanta miljöindikatorer så anser de och vi att mer fortsatt fokus behöver läggas i den delen.

TeliaSonera AB är det företag som minst fullföljer GRI:s riktlinjer då de inte redovisar relevanta indikatorer och har för många delvis redovisade indikatorer. Mer fokus på alla delarna men den viktigaste delen är den sociala då deras mål är att vara ett respekterat företag och en god samhällsmedborgare.

Gemensamma problem indikatorer

Ekonomi

EC9 är en gemensam problemindikator som alla företag förutom SAS AB utvecklar och kommer förmodligen fullfölja i framtiden då den är en viktig del av organisationens inflytande vad beträffas hållbarutveckling. Även indikatorn EC6 fullföljs inte av SAS AB och TeliaSonera AB då de inte har policy och praxis till lokala leverantörer. Men SAS AB kommer att redovisa denna indikator i framtiden då Lars Andersen framhävde att de haft stora konflikter med leverantörer, Catering företag. Hos TeliaSonera AB är denna indikator under pågående utveckling och kommer troligtvis att redovisas helt i framtiden.

Miljö

Indikatorn EN15 med rödlistade arter är inte relevant för SAS AB och TeliaSonera AB men dock så är den relevant för Sveaskog AB och Vattenfall AB, då Sveaskog AB äger mark och Vattenfall AB har det i bl.a. sina älvar men ändå så fullföljs den inte i nuläget. EN17 redovisas delvis av Sveaskog AB men kommer i framtiden att redovisas helt då de fokuserar att minska utsläppen bl.a. koldioxid genom att använda sig av transporter via tåg. Även TeliaSonera AB redovisar denna indikator delvis men fortsätter att tillhandahålla information om spårningen av varifrån utsläppen kommer ifrån och sedan redovisa indikatorn helt. Samhället ger företagen befogenhet att äga och använda naturresurser och att anställa medarbetare. Företagen utnyttjar samhällets resurser menar Matthews(1993) både genom produktion och av varor och tjänster samt genom att öka utsläppen i miljön.

Alla intressenter har rätt att förses med sådan information som visar hur företaget påverkar dem.⁸⁹ Detta kan vara information om exempelvis utsläpp, sponsring, initiativ till anställdas säkerhet med mera. Detta har de rätt till även om de väljer att inte använda informationen och även om detta inte har en direkt inverkan på företagens fortlevnad.

---

⁸⁹ Deegan C, The legitimizing effect of social and environmental disclosures - a theoretical foundation for Accounting, Auditing & Accountability Journal (2002)

Sociala

Inom den sociala delen finns det indikatorer som inte redovisas helt vilka är LA5, LA7, HR3, HR8, SO3, PR2 och PR4. SAS AB redovisar inte LA5 eftersom de låter kollektivavtalets innehåll avgöra den saken. Medan Sveaskog AB utöver deras kollektivavtal försöker anpassa sig till indikatorns innehåll. Sveaskog AB och TeliaSonera AB redovisar delvis LA7 eftersom de inte sammanställer arbetsskador och dylikt per region.

HR3 om antal personalutbildningstimmar är relevant för Sveaskog AB men redovisas inte samtidigt som det delvis redovisas i TeliaSonera AB och SAS AB.

Under 2009 har alla anställda i TeliaSonera AB fått en inledande CR- utbildning och under 2010 kommer medarbetarna att utbildas i etiska regler och uppförandekod efter dessa utbildningar planeras det att redovisa denna indikator helt. Sveaskog AB har utbildningar men följer inte upp antal timmar eller antal medarbetare. SAS AB har sin uppförandekod som utbildning för sina medarbetare. HR8 redovisas inte av de undersökta företagen. Denna indikator är endast relevant för SAS AB men de redovisar inte den eftersom de inte sammanställt totala andelen säkerhetspersonaler som fått utbildning.

SO3 om medarbetarnas utbildning avseende mot korruption fullföljs ännu inte av TeliaSonera AB eftersom de nyligen påbörjat en utbildning inom detta och kommer möjligtvis redovisa den helt under 2011. Denna indikator är även relevant för Sveaskog AB som inte redovisar den alls fastän de ger en utbildning om detta. PR2 redovisas inte av våra undersökta företagen förutom SAS AB som redovisar denna delvis. SAS AB anser att deras flygsäkerhet är viktigt. Denna indikator är relevant för Vattenfall AB med dock så kontrollerar de inte användningen av produkterna eller dess hälso- och säkerhetspåverkan. Istället så arbetar de aktivt för att uppmuntra energieffekten när de ser att de finns säkerhetsrisker. TeliaSoneras produkter/tjänster konsumeras i stor utsträckning av kunderna och därför kan denna indikator vara relevant för dem.

7. SLUTSATS

Här sammanfattas analysen och de egna reflektionerna med huvudfrågan i åtanke. Förslag till vidare forskning kommer även att presenteras.

Utifrån vår undersökning av de statliga företagen kan vi påpeka att majoriteten är nybörjare när det gäller tillämpning av GRI:s riktlinjer. Detta bevisar att de frivilligt inte tillämpat riktlinjerna utan börjat göra det efter kravet. Riktlinjerna är ett sätt för företag att legitimera sig och sedan leva upp till intressenternas krav på information vilket ger företaget positiva effekter. De statliga företagen har kommit en bit i sin utveckling av hållbarhetsrapportering. Vi anser att företagen i framtiden kommer att kunna rapportera ännu fler indikatorer.

Av de fyra valda statliga företagen och deras hållbarhetsredovisningar kan slutsatsen dras om att de försöker fullfölja GRI:s riktlinjer så gott som det går. De undersökta företagen presenterar ganska omfattande rapporter med tillfredställande uppfyllelse av riktlinjerna. Men dock så har företagen en hel del återstående bearbetning av dessa indikatorer. En annan orsak till varför företagen inte kan fullfölja dessa indikatorer är att de är för allmänna och inte specificerade för varje bransch. Det kan vi konstatera starkt då även våra respondenter från företagen höll med om detta. De valda företagen väljer att sätta fokus på ett av de tre områdena istället för att fokusera på alla områden eftersom de flesta indikatorer som de inte väljer att prioritera skulle kunna redovisas helt. Det skulle bidra till färre rödmarkerade indikatorer. Då rödmarkerade indikatorer blir färre påverkas intrycket hos intressenterna positivt, och detta kan kopplas till vår teori om intressenter.

Inom GRI borde det finnas obligatoriska indikatorer för varje område och detta borde gälla för alla företag som följer riktlinjerna oavsett företagets storlek. Detta skulle underlätta jämförbarheten mellan företagen då man skulle kunna undersöka i vilken utsträckning de obligatoriska indikatorerna fullföljs.

Riktlinjerna är komplicerade och omfattande vilket gör att även om GRI själva uttalar sig om att som ska passa alla så kan det innebära alldeles för stort arbete och kostnader för de små företagen att tillämpa och följa riktlinjerna.⁹⁰

GRI:s senaste version G3 implementerades 2006 som ansågs vara relevanta för alla företag oberoende av storlek, bransch eller plats. Denna definition stämmer inte överens med vår empiriska slutsats eftersom intervju respondenterna ansåg att riktlinjerna var för allmänna. Och därför kan deras otillräckliga fullföljelse av riktlinjerna bero på det som vi tidigare nämnt branschtillhörighet eller att de inte är tillräckligt utvecklade inom de tre områdena.

Vi anser att det bör finnas tydligare regler och riktlinjer för hållbarhetsredovisningar om hur de ska vara sammanställda då dagens hållbarhetsredovisningar utförs på olika sätt. Ifall alla företag skulle ha all hållbarhetsinformation samlad i hållbarhetsredovisningar istället för att ha det utspridd på flera rapporter skulle trovärdigheten i företagen öka.

Slutligen vill vi säga att hållbarhetsredovisningen var väldigt olika beroende på företag. SAS AB var det företag som vi hade mest svårigheter med då deras GRI upplägg var annorlunda och otydlig jämfört med de andra undersökta företagen.

Vi anser att denna reglering som staten beslutat om kommer att ge Sverige ett bättre rykte och vidare en bättre position internationellt, något vi tror att de varit fullt medvetna om innan de fattat detta beslut.

FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING

Denna undersökning har behandlat i vilken utsträckning de statligt ägda företagen fullföljer GRI:s riktlinjer. De närmaste åren skulle det vara intressant att studera hur företagen gått tillväga med sina nuvarande problem indikatorer och se om det uppstått några förändringar med tillämpningen av GRI:s riktlinjer. Dessutom skulle det vara intressant att studera om GRI försöker komma med branschanpassade indikatorer. Då regleringen funnits i några år är det av intresse att undersöka vilken genomslagskraft den haft samt om det påverkat icke-statliga företag att börjat hållbarhets redovisa.

---

90 Öhrlings PriceWaterhouseCoopers.(2008). Röster om transparens och hållbarhetsredovisning.

8. REFERENSLISTA

Litteratur

- Ax, C., Johansson C., Kullven H. (2005). *Den nya ekonomistyrningen*. Liber ekonomi: Malmö
- Bergström S, Catasús B & Ljungdahl F. (2002). *Miljöredovisning*. Liber ekonomi: Malmö
- Björklund, M. Paulsson, U. (2003). *Seminarieboken att skriva, presentera och opponera*. Studentlitteratur AB
- Eriksson- Zetterquist U. (2009), *Institutionell teori*. Förlag: Liber
- Eriksson, L. T & Wederheim-Paul F (2001). Att utreda, forska och rapportera
- Ganslandt M. (2009). *Global normbildning genom internationell standardisering*. Regeringskansliet
- Gray, R.Owen, D & Adams, C. (1996). *Accounting and accountability: changes and challenges in corporate social and environmental reporting*. Prentice Hall: London
- Johannessen, A. & Tufte, P-A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Liber: Malmö
- Johansson, S-E. (2004). *Hållbart företagsvärde*. Industrilitteratur: Uppsala
- Larsson L-O. (1997). *Miljöredovisningen och miljöinformation i årsredovisningar*. Studentlitteratur: Lund
- Larsson, L-O. (2002). *Transparency! Det genomsynliga företaget*. Gecco Information: Malmö
- Larsson, L-O., & Ljungdahl, F. (2008). *License to operate*. Ekerlids Förlag: Stockholm
- Larsson, L-O. (2005). *Corporate Governance*. Ekerlids Förlag: Falun
- Ljungdahl F. (1999) *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag - praxis, begrepp, orsaker*. Studentlitteratur: Lund.
- Lundahl U & Skärvad P.H (1982), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*
- Lundequist J. (1995). *Design och produktutveckling*. Förlag: Studentlitteratur
- MacLean, R & Rebernak K. (2007). Closing the credibility Gap: The Challenges of Corporate Responsibility Reporting. *Environmental Quality Management*
- Matthews, M.R (1993). *Socially Responsible Accounting*. Chapman Hall: London
- Svenning O. (2005). *Göran Persson och hans värld*. Förlag: Norstedts
- Trost J. (2007). *Enkätboken*. Studentlitteratur
- Wählstedt Håkan. (2001). *Resultatredovisning för hållbar utveckling*. Stockholms Universitet.

Akademitryck AB: Edsbruk

Öhrlings PriceWaterhouseCoopers.(2008). *Röster om transparens och hållbarhetsredovisning*. Studentlitteratur: Lund

Rapporter

Sveaskog AB, (2009) *Års- och Hållbarhetsredovisning*

Vattenfall AB, (2009) *Hållbarhetsredovisning*

SAS AB, (2009) *Hållbarhetsredovisning*

TeliaSonera AB, (2009) *Hållbarhetsredovisning*

Regeringskansliet, (2008) *GRI, RG riktlinjer för hållbarhetsredovisning*

Regeringskansliet, (2007) *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande*

Regeringskansliet, (2008) *Verksamhetsberättelse för företag med statligt ägande*

Regeringskansliet, (2006) *Genomlysning av de statligt ägda företagens hållbarhetsredovisning*

Regeringskansliet, *Riktlinjer för extern rapportering för företag med statligt ägande*

Svensk näringsliv, (2002) *Svensk näringslivs utgångspunkter för en hållbar utveckling*. Tryck:

Tryckmedia Stockholm

FN kommissionen, (1987) *Brundtlandskommisionen*

Artiklar

Deegan C , (2002) *The legitimizing effect of social and environmental disclosures- a theoretical founding* ur *Accounting, Auditing & Accountability Journal* vol 15 No 3, s. 121-122

Hedberg C. J & Von Malmborg. (2003) *The Global Initiative and Corporate Sustainability reporting in Swedish companies*

World Commission on Environment and Development, "Our Common Future", New York: Oxford University Press 1987

Balans nr 3 (2009)

Gray Rob, Owen Dave and Adams Carols, *Accounting & accountability* (1996) s250-253

Intervjuer

Intervju med *Charlotte Jönsson* den 11 maj 2010 klockan 9:30, Sveaskog AB

Telefonintervju med *Magdalena Elfors* den 18 maj 2010 klockan 9, Vattenfall AB

Intervju med *Lars Andersen* den 21 maj 2010 klockan 10, SAS AB

Telefonintervju med *Minna-Pajala Hammar* den 24 maj 2010 klockan 11, TeliaSonera AB

Elektroniska källor

Global Reporting Initiative

www.Globalreporting.org

Regeringen

www.regeringskansliet.se

KPMG AB

www.kpmg.se

Sveaskog AB

www.sveaskog.se

Vattenfall AB

www.vattenfall.se

SAS AB

www.SASgroup.net

TeliaSonera AB

www.teliaSonera.se

www.hallbarhetsportalen.se

www.svensknaringsliv.se

<http://www.eki.mdh.se/Kurshemsidor/foretagsekon>

omi/robhan/index.htm

www.konst.org

BILAGA

INTERVJU

Frågor till företaget *Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB, TeliaSonera AB*

Om GRI:s ramverk

1. Hur länge har Er företag tillämpat GRI:s riktlinjer och vad var det som fick Ert företag att tillämpa just dessa riktlinjer? Bakomliggande faktorer?
2. Vilken nivå av GRI tillämpar Ni och varför?
3. Hur kvalitetssäkrar Ni hållbarhetsinformation, använder Ni er av oberoende granskning av hållbarhetsinformation, t.ex. revisors granskning, varför?
4. Påverkade statens beslut om att införa krav på tillämpningen av GRI:s riktlinjer ert sätt att jobba inom området?
5. Vad tillämpade Ni innan och blev det några förändringar?
6. Vad anser Ni är för - respektive nackdelarna med GRI?

Vad innebär Corporate Social Responsibility för Ert företag, vilken tyngdpunkt faller hållbarhetsredovisning på, dvs. miljö, sociala och ekonomiska, varför?

Sveaskog AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Varför använder Ni inte Er av EC5 istället för Ert kollektivavtal?
- Uppfyller Ert kollektivavtal EC5 innehåll?
- Vad leder till att EC4 har liten inflytande/kontroll i Ert ekonomiska resultat? Anser Ni att Ni inte får tillräckligt med bidrag?
- Vad anser Ni är ett väsentligt stöd från den offentliga sektorn?
- Uppfyller Ert avtal om avsättningar för pensioner samt premier innehållet i EC3? (t.ex. förmåner om långsiktig välfärd)
- Varför är EC9 direkta/indirekta ekonomiska effekterna delvis redovisad?

Miljö resultatet (EN)

- EN15: Ni har påbörjat Ert arbete med att inventera rödlistade arter, när tänker Ni redovisa dessa? Har Ni haft några svårigheter med IUCN- rödlistade arter och nationellt skyddade arter?
- Med hjälp av indikatorn EN15 ,har Ni kunnat identifiera om Era aktiviteter kan utgöra hot mot exempelvis hotande växter och djurarter?
- Ni delvis redovisar EN17 beror detta på att Ni inte kan fullfölja indikatorn ,i sådana fall vilka svårigheter har Ni med detta?
- Ni delvis redovisar EN18 men Ni har ett projekt igång om att minska de egna utsläppen och då undrar vi oss när Ni kommer att helt redovisa EN18?
- EN20: Ni bevakar utsläppen (SO_x) men redovisar det delvis, vad beror detta på? Ni bevakar inte Era andra väsentliga luftföroreningar såsom NO_x, varför? T.ex. att det kräver betydande komplext arbete?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Ni redovisar inte LA3 eftersom Era förmåner omfattar alla anställda, vad tycker Ni om LA3? Är den rättvis?
- Kan Ni inte fullfölja LA5 pga. Ert kollektivavtal? T.ex. kortare varseltid?
- Vad anser Ni är viktigast mellan företaget och medarbetarna:
  - Relationer?
  - Hälsa?
  - Utbildning?
  - Mångfald?
- Tack vare indikatorn LA7 har Ni kunnat fånga upp mindre allvarliga arbetsskador som tidigare inte rapporterats men vad hindrar Er till att kunna fullfölja LA7?
- Hur viktigt är utvecklingen av Era medarbetare för Ert företag?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR1: Ni redovisar ännu inte denna indikator, men kan det komma säg att Ni i framtiden redovisar detta då Ni ex öppnat en ny verksamhet i Ryssland som kan ge negativ påverkan/ risk för korruption?

- HR2: Hur anser Ni att Ni hanterar mänskliga rättigheter?
- Hur är Era relationer till leverantörerna/ underleverantörerna?
- HR3: Ni förklarar att Ni inte följer upp antal timmar/ medarbetare ,planerar Ni att redovisa det i framtiden?

Organisationens roll i samhället (SO)

- SO1: Varför har Ni inte upprättat ett slags program för värderingen av påverkan på lokala samhället t.ex. innan/efter?

Produktansvar (PR)

- Vilka typer av träråvaror har Era produkter eftersom de inte uppfyller den typ av påverkan som indikatorerna PR1 och PR2 syftar till?
- PR5: Vad betyder kundnöjdhet för Er? Hur ofta gör Ni kundundersökningar?
- Har Ni några svårigheter med att uppfylla Era kunders kundnöjdhet, deras villkor, önskemål?
- PR6: Vad innebär Er informationspolicy?

Vattenfall AB :Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Har Ert företag någon form av kollektivavtal?
- Ekonomisk välfärd är ett av de sätt på vilka en organisation investerar i sina anställda, hur viktigt är detta för Er organisation?
- Indikatoren EC5 menar att om organisationer har löner över miniminivån kan detta då vara en faktor för att skapa relationer med det lokala samhället, skapa lojalitet hos de anställda och stärka organisationens "licens to operate", är detta en viktig faktor för Er?
- Varför redovisar Ni inte EC5?
- Ni redovisar inte EC9 som bland annat innebär direkta/indirekta ekonomiska effekter, varför? Skulle inte tillämpningen av indikatorn underlätta var risker för organisationens anseende kan utvecklas, eller möjligheter att stärka organisationens "licens to operate"?

Miljö resultatet (EN)

- EN15 redovisas inte är det för att Era aktiviteter såsom produktion av el inte utgör ett hot mot hotade växt – och djurarter? Men är inte Era utsläpp såsom CO₂ som Ni ännu inte kunnat hantera helt ett hot mot dessa växt- och djurarter?
- I hållbarhetsredovisningen för 2008 redovisade Ni EN19, utsläpp av ozonnedbrytande ämnen varför redovisar Ni inte denna indikator för 2009?
- De avfall som bildas i bland annat Er kärnkraft är dessa ett hot mot människors hälsa och miljön? (EN24)
- Hur går arbetet med utvecklingen? (sid40)
- Er utveckling av metoder för slutförvaring pågår fortfarande har dessa haft/ har någon påverkan?
- Miljöpåverkan, är detta en viktig faktor för Er vid produktion av el/ Era produkter? Om ja, varför redovisas inte EN26?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Ni redovisar alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/förbättras i framtiden?

Mänskliga rättigheter (HR)

- Ni nämner i Er hållbarhetsredovisning att det finns risk för brott mot mänskliga rättigheter, kan man klassificera det som finns i innehållet i indikatorn HR1?

Organisationens roll i samhället (SO)

- Vattenfalls roll i samhället verkar vara en viktig faktor för Er då Ni uppfyller alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/förbättras i framtiden?

Produktansvar (PR)

- Hur viktiga är Era produkters hälso- och säkerhetspåverkan under deras livscykel?
- Ni redovisar inte PR4 är det p.g.a. att Ert interna styrsystem och rutiner är otillräckliga eller att dessa ännu inte införts?

- Ni nämner i hållbarhetsredovisningen att Ni strävar efter att höja det långsiktiga målet för privatkunder (PR5), fastän Ni redan redovisar PR5 varför?

SAS AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- EC5 redovisas inte har Ni någon sorts avtal?
- Vad är anledningen till att Ni inte redovisar EC6?
- EC7 om anställning redovisas inte varför?
- Har Ni någon sorts infrastruktur?

Miljöresultatet (EN)

- EN2: Förekommer det någon återvinning av er materialanvändning?
- Tar Ni några initiativ för att minska indirekt energianvändning, EN7?
- EN11-15: Har era produkter/tjänster direkt eller indirekt påverkan på den biologiska mångfalden?
- Förekommer det indirekta utsläpp av växthusgaser som är orsaken till klimatförändringen, EN17?
- EN21: Har Ni något utsläpp till vatten?
- Följer Ni Baselkonventionens bilagor om avfall, EN24?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Varför redovisar Ni totala antalet anställda som har slutat sin anställning, LA2?
- Har Ni olika förmåner beroende på om man är heltids- eller deltidsanställd LA3?
- LA4: Har Ni någon form av kollektivavtal för er medarbetare?
- LA5: Varför redovisar ni inte varseltiden och bestämmelser om konsultation och förhandling?
- Har Ni inga formella överenskommelser om frågor kring hälsa och säkerhet i så fall varför redovisas inte LA9?
- LA12: Hur är det med karriärutvecklingen hos Er, omfattar det alla anställda om inte varför redovisar Ni inte procentandelen anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR5 och HR7: Förekommer det hot mot anställdas föreningsfrihet och rätt till kollektivavtal, HR5?
- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?
- Har Ni haft några fall av kränkningar, HR9?

Organisationen roll i samhället (SO)

- SO6, är Ni politiskt engagerade?

Produktansvar (PR)

- Har Ni tillgänglig och korrekt information om tjänsters hållbarhetspåverkan (positivt och negativt) för kunders nödvändighet, PR3?
- Ni redovisar inte PR4 är det p.g.a. att Ert interna styrsystem och rutiner är otillräckliga eller att dessa ännu inte införts?
- Sammanställer Ni den interna kontrollens förbättringar och försämringar eftersom Ni inte redovisar PR7?
- PR9 redovisas inte så har Ni inte blivit bötfällda för brott mot lagar?

TELIASONERA AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Varför redovisas inte EC6 och EC9 helt?

Miljö resultatet (EN)

- EN1: Reducerar Ni användningen av material för att öka effektiviteten?
- EN2: Återvinner Ni era material?
- EN12: Har era produkter direkt eller indirekt påverkan på den biologiska mångfalden?
- EN19-EN21: Producerar Ni utsläpp till luft och vatten?
- EN30: Arbetar ni med att motverka negativ miljöpåverkan för att skydda omgivningen?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- LA3: Ni redovisar inte LA3, är det för att era förmåner omfattar alla anställda eller är det för att Ni inte har förmåner?
- LA8: Varför redovisas inte LA8? Stödjer Ni inte era anställda och deras familjer vid svåra situationer eller allvarliga sjukdomar?
- LA14: Har ni inga löneskillnader mellan män och kvinnor?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?
- HR9: Varför redovisas inte HR9?

Organisationens roll i samhället (SO)

- Ni redovisar alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/ förbättras i framtiden?

Produktansvar (PR)

- PR2: Hur viktiga är Era produkters hälso- och säkerhetspåverkan under deras livscykel?
- Ni redovisar inte PR3, har Ni inte tillgänglig och korrekt information om Era produkters/tjänsters hållbarhetspåverkan?
- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?

BILAGA

INTERVJU

Frågor till företaget *Sveaskog AB, Vattenfall AB, SAS AB, TeliaSonera AB*

Om GRI:s ramverk

1. Hur länge har Er företag tillämpat GRI:s riktlinjer och vad var det som fick Ert företag att tillämpa just dessa riktlinjer? Bakomliggande faktorer?
2. Vilken nivå av GRI tillämpar Ni och varför?
3. Hur kvalitetssäkrar Ni hållbarhetsinformation, använder Ni er av oberoende granskning av hållbarhetsinformation, t.ex. revisors granskning, varför?
4. Påverkade statens beslut om att införa krav på tillämpningen av GRI:s riktlinjer ert sätt att jobba inom området?
5. Vad tillämpade Ni innan och blev det några förändringar?
6. Vad anser Ni är för - respektive nackdelarna med GRI?

Vad innebär Corporate Social Responsibility för Ert företag, vilken tyngdpunkt faller hållbarhetsredovisning på, dvs. miljö, sociala och ekonomiska, varför?

Sveaskog AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Varför använder Ni inte Er av EC5 istället för Ert kollektivavtal?
- Uppfyller Ert kollektivavtal EC5 innehåll?
- Vad leder till att EC4 har liten inflytande/kontroll i Ert ekonomiska resultat? Anser Ni att Ni inte får tillräckligt med bidrag?
- Vad anser Ni är ett väsentligt stöd från den offentliga sektorn?
- Uppfyller Ert avtal om avsättningar för pensioner samt premier innehållet i EC3? (t.ex. förmåner om långsiktig välfärd)
- Varför är EC9 direkta/indirekta ekonomiska effekterna delvis redovisad?

Miljö resultatet (EN)

- EN15: Ni har påbörjat Ert arbete med att inventera rödlistade arter, när tänker Ni redovisa dessa? Har Ni haft några svårigheter med IUCN- rödlistade arter och nationellt skyddade arter?
- Med hjälp av indikatorn EN15 ,har Ni kunnat identifiera om Era aktiviteter kan utgöra hot mot exempelvis hotande växter och djurarter?
- Ni delvis redovisar EN17 beror detta på att Ni inte kan fullfölja indikatorn ,i sådana fall vilka svårigheter har Ni med detta?
- Ni delvis redovisar EN18 men Ni har ett projekt igång om att minska de egna utsläppen och då undrar vi oss när Ni kommer att helt redovisa EN18?
- EN20: Ni bevakar utsläppen (SO_x) men redovisar det delvis, vad beror detta på? Ni bevakar inte Era andra väsentliga luftföroreningar såsom NO_x, varför? T.ex. att det kräver betydande komplext arbete?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Ni redovisar inte LA3 eftersom Era förmåner omfattar alla anställda, vad tycker Ni om LA3? Är den rättvis?
- Kan Ni inte fullfölja LA5 pga. Ert kollektivavtal? T.ex. kortare varseltid?
- Vad anser Ni är viktigast mellan företaget och medarbetarna:
  - Relationer?
  - Hälsa?
  - Utbildning?
  - Mångfald?
- Tack vare indikatorn LA7 har Ni kunnat fånga upp mindre allvarliga arbetsskador som tidigare inte rapporterats men vad hindrar Er till att kunna fullfölja LA7?
- Hur viktigt är utvecklingen av Era medarbetare för Ert företag?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR1: Ni redovisar ännu inte denna indikator, men kan det komma säg att Ni i framtiden redovisar detta då Ni ex öppnat en ny verksamhet i Ryssland som kan ge negativ påverkan/ risk för korruption?

- HR2: Hur anser Ni att Ni hanterar mänskliga rättigheter?
- Hur är Era relationer till leverantörerna/ underleverantörerna?
- HR3: Ni förklarar att Ni inte följer upp antal timmar/ medarbetare ,planerar Ni att redovisa det i framtiden?

Organisationens roll i samhället (SO)

- SO1: Varför har Ni inte upprättat ett slags program för värderingen av påverkan på lokala samhället t.ex. innan/efter?

Produktansvar (PR)

- Vilka typer av träråvaror har Era produkter eftersom de inte uppfyller den typ av påverkan som indikatorerna PR1 och PR2 syftar till?
- PR5: Vad betyder kundnöjdhet för Er? Hur ofta gör Ni kundundersökningar?
- Har Ni några svårigheter med att uppfylla Era kunders kundnöjdhet, deras villkor, önskemål?
- PR6: Vad innebär Er informationspolicy?

Vattenfall AB :Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Har Ert företag någon form av kollektivavtal?
- Ekonomisk välfärd är ett av de sätt på vilka en organisation investerar i sina anställda, hur viktigt är detta för Er organisation?
- Indikatorn EC5 menar att om organisationer har löner över miniminivån kan detta då vara en faktor för att skapa relationer med det lokala samhället, skapa lojalitet hos de anställda och stärka organisationens "licens to operate", är detta en viktig faktor för Er?
- Varför redovisar Ni inte EC5?
- Ni redovisar inte EC9 som bland annat innebär direkta/indirekta ekonomiska effekter, varför? Skulle inte tillämpningen av indikatorn underlätta var risker för organisationens anseende kan utvecklas, eller möjligheter att stärka organisationens "licens to operate"?

Miljö resultatet (EN)

- EN15 redovisas inte är det för att Era aktiviteter såsom produktion av el inte utgör ett hot mot hotade växt – och djurarter? Men är inte Era utsläpp såsom CO₂ som Ni ännu inte kunnat hantera helt ett hot mot dessa växt- och djurarter?
- I hållbarhetsredovisningen för 2008 redovisade Ni EN19, utsläpp av ozonnedbrytande ämnen varför redovisar Ni inte denna indikator för 2009?
- De avfall som bildas i bland annat Er kärnkraft är dessa ett hot mot människors hälsa och miljön? (EN24)
- Hur går arbetet med utvecklingen? (sid40)
- Er utveckling av metoder för slutförvaring pågår fortfarande har dessa haft/ har någon påverkan?
- Miljöpåverkan, är detta en viktig faktor för Er vid produktion av el/ Era produkter? Om ja, varför redovisas inte EN26?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Ni redovisar alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/förbättras i framtiden?

Mänskliga rättigheter (HR)

- Ni nämner i Er hållbarhetsredovisning att det finns risk för brott mot mänskliga rättigheter, kan man klassificera det som finns i innehållet i indikatorn HR1?

Organisationens roll i samhället (SO)

- Vattenfalls roll i samhället verkar vara en viktig faktor för Er då Ni uppfyller alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/förbättras i framtiden?

Produktansvar (PR)

- Hur viktiga är Era produkters hälso- och säkerhetspåverkan under deras livscykel?
- Ni redovisar inte PR4 är det p.g.a. att Ert interna styrsystem och rutiner är otillräckliga eller att dessa ännu inte införts?

- Ni nämner i hållbarhetsredovisningen att Ni strävar efter att höja det långsiktiga målet för privatkunder (PR5), fastän Ni redan redovisar PR5 varför?

SAS AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- EC5 redovisas inte har Ni någon sorts avtal?
- Vad är anledningen till att Ni inte redovisar EC6?
- EC7 om anställning redovisas inte varför?
- Har Ni någon sorts infrastruktur?

Miljöresultatet (EN)

- EN2: Förekommer det någon återvinning av er materialanvändning?
- Tar Ni några initiativ för att minska indirekt energianvändning, EN7?
- EN11-15: Har era produkter/tjänster direkt eller indirekt påverkan på den biologiska mångfalden?
- Förekommer det indirekta utsläpp av växthusgaser som är orsaken till klimatförändringen, EN17?
- EN21: Har Ni något utsläpp till vatten?
- Följer Ni Baselkonventionens bilagor om avfall, EN24?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- Varför redovisar Ni totala antalet anställda som har slutat sin anställning, LA2?
- Har Ni olika förmåner beroende på om man är heltids- eller deltidsanställd LA3?
- LA4: Har Ni någon form av kollektivavtal för er medarbetare?
- LA5: Varför redovisar ni inte varseltiden och bestämmelser om konsultation och förhandling?
- Har Ni inga formella överenskommelser om frågor kring hälsa och säkerhet i så fall varför redovisas inte LA9?
- LA12: Hur är det med karriärutvecklingen hos Er, omfattar det alla anställda om inte varför redovisar Ni inte procentandelen anställda som får regelbunden utvärdering och uppföljning?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR5 och HR7: Förekommer det hot mot anställdas föreningsfrihet och rätt till kollektivavtal, HR5?
- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?
- Har Ni haft några fall av kränkningar, HR9?

Organisationen roll i samhället (SO)

- SO6, är Ni politiskt engagerade?

Produktansvar (PR)

- Har Ni tillgänglig och korrekt information om tjänsters hållbarhetspåverkan (positivt och negativt) för kunders nödvändighet, PR3?
- Ni redovisar inte PR4 är det p.g.a. att Ert interna styrsystem och rutiner är otillräckliga eller att dessa ännu inte införts?
- Sammanställer Ni den interna kontrollens förbättringar och försämringar eftersom Ni inte redovisar PR7?
- PR9 redovisas inte så har Ni inte blivit bötfällda för brott mot lagar?

TELIASONERA AB: Om GRI:s riktlinjer (G3)

Ekonomiska resultatet (EC)

- Varför redovisas inte EC6 och EC9 helt?

Miljö resultatet (EN)

- EN1: Reducerar Ni användningen av material för att öka effektiviteten?
- EN2: Återvinner Ni era material?
- EN12: Har era produkter direkt eller indirekt påverkan på den biologiska mångfalden?
- EN19-EN21: Producerar Ni utsläpp till luft och vatten?
- EN30: Arbetar ni med att motverka negativ miljöpåverkan för att skydda omgivningen?

Sociala resultatet

Arbetsförhållanden och arbetsvillkor (LA)

- LA3: Ni redovisar inte LA3, är det för att era förmåner omfattar alla anställda eller är det för att Ni inte har förmåner?
- LA8: Varför redovisas inte LA8? Stödjer Ni inte era anställda och deras familjer vid svåra situationer eller allvarliga sjukdomar?
- LA14: Har ni inga löneskillnader mellan män och kvinnor?

Mänskliga rättigheter (HR)

- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?
- HR9: Varför redovisas inte HR9?

Organisationens roll i samhället (SO)

- Ni redovisar alla indikatorer, men anser Ni att dessa eller något utöver dessa behöver utvecklas/ förbättras i framtiden?

Produktansvar (PR)

- PR2: Hur viktiga är Era produkters hälso- och säkerhetspåverkan under deras livscykel?
- Ni redovisar inte PR3, har Ni inte tillgänglig och korrekt information om Era produkters/tjänsters hållbarhetspåverkan?
- HR8: Ni redovisar inte denna indikator om andelen i procent av säkerhetspersonalen som fått utbildning om policyer och rutiner i organisationen, varför?

Indikatorprotokoll: Ekonomisk påverkan Resultatindikatorer

Aspekt: Ekonomiska resultat

EC1 Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde, inklusive intäkter, rörelsekostnader, ersättning till anställda, gåvor och andra samhällsinvesteringar, balanserad vinst samt betalningar till finansiärer och den offentliga sektorn.

EC2 Finansiell påverkan samt andra risker och möjligheter för organisationens aktiviteter, hänförliga till klimatförändringen.

EC3 Omfattningen av organisationens förmånsbestämda åtaganden.

EC4 Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn.

Aspekt: Marknadsnärvaro

EC5 Skalan för normala ingångslöner jämfört med minimilöner på orter där organisationen har betydande verksamhet.

EC6 Policy och praxis samt andelen utgifter som betalas till lokala leverantörer på väsentliga verksamhetsplatser.

EC7 Rutiner för lokalanställning och andelen av ledande befattningshavare som anställts lokalt där organisationen har betydande verksamhet.

Aspekt: Indirekt ekonomisk påverkan

EC8 Utveckling och påverkan av investeringar i infrastruktur och tjänster som huvudsakligen görs för allmänhetens nytta, på kommersiell basis eller utan full ersättning.

EC9 Förståelse om och beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, inklusive effekternas omfattning.

Indikatorprotokoll: Miljöpåverkan Resultatindikatorer

Aspekt: Material

EN1 Materialanvändning i vikt eller volym

EN2 Återvunnet material i procent av materialanvändning.

Aspekt: Energi

EN3 Direkt energianvändning per primär energikälla

EN4 Indirekt energianvändning per primär energikälla.

EN5 Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar.

EN6 Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnyelsebar energi, samt minskningar av energibehovet som ett resultat av dessa initiativ.

EN7 Initiativ för att minska indirekt energianvändning samt uppnådd reduktion.

Aspekt: Vatten

EN8 Total vattenanvändning per källa.

EN9 Vattenkällor som väsentligt påverkas av vattenanvändningen.

EN10 Återvunnen och återanvänd vattenvolym, i totala siffror och i procent av totalt använd volym.

Aspekt: Biologisk mångfald

EN11 Lokalisering och storlek av ägd, hyrd och brukad mark, i eller intill skyddade områden med högt biologiskt mångfaldsvärde utanför skyddade områden.

EN12 Beskrivning av väsentlig påverkan från aktiviteter, produkter och tjänster på den biologiska mångfalden i skyddade områden, samt områden med hög biodiversitet utanför skyddade områden.

EN13 Skyddade eller restaurerade habitat (livsmiljöer).

EN14 Strategier, pågående åtgärder och planer för att framgent hantera påverkan på den biologiskamångfalden.

EN15 Antal IUCN-rödlistade arter och nationellt skyddade arter med habitat i områden som påverkas av verksamheten.

Aspekt: Utsläpp till luft och vatten samt avfall

EN16 Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.

EN17 Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.

EN18 Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, samt uppnådd minskning.

EN19 Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen, i vikt.

EN20 NO_x, SO_x samt andra väsentliga luftföroreningar, i vikt per typ.

Indikatorprotokoll: Arbetsförhållanden och arbetsvillkor Resultatindikatorer

Aspekt: Anställning

LA1 Total personalstyrka, uppdelad på anställningsform, anställningsvillkor och region.

LA2 Totalt antal anställda som slutat och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region.

LA3 Förmåner som ges till heltidsanställd personal och som inte omfattar tillfälligt anställda eller deltidsanställda. Informationen ska ges för varje större verksamhet.

Aspekt: Relationer mellan anställda och ledning

LA4 Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.

LA5 Minsta varseltid angående betydande förändringar i verksamheten, med upplysning om huruvida detta är specificerat i kollektivavtal.

Aspekt: Hälsa och säkerhet i arbetet

LA6 Andel av personalstyrkan (i procent) som är representerad i formella och för ledning och personal gemensamma kommittéer för hälsa och säkerhet, som bistår med övervakning och rådgivning om program för hälsa och säkerhet.

LA7 Omfattningen av skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade dagar, frånvaro samt totala antalet arbetsrelaterade dödsolyckor per region.

LA8 Utbildning, rådgivning, förebyggande åtgärder och riskhanteringsprogram på plats för att stödja de anställda, deras familjer eller samhällsmedlemmar beträffande allvarliga sjukdomar

LA9 Frågor om hälsa och säkerhet som omfattas av formella överenskommelser med fackföreningar.

Aspekt: Utbildning

LA10 Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.

LA11 Program för vidareutbildning och livslångt lärande för att stödja fortsatt anställningsbarhet samt bistå anställda vid anställningens slut.

LA12 Andel anställda (i procent) som får regelbunden utvärdering och uppföljning av sin prestation och

karriärutveckling.

Aspekt: Mångfald och jämställdhet

LA13 Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp, minoritetsgrupptillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.

LA14 Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per personalkategori.

**Indikatorprotokoll: Mänskliga rättigheter
Resultatindikatorer**

Aspekt: Investerings- och upphandlingsrutiner

HR1 Procentuell andel och antal betydande investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter, eller som har genomgått en granskning av hur mänskliga rättigheter hanteras.

HR2 Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende hur mänskliga rättigheter hanteras samt vidtagna åtgärder.

HR3 Totalt antal personalutbildningstimmar som ägnats åt utbildning i policyer och rutiner för mänskliga rättigheter, som är relevanta för verksamheten, samt den procentuella andelen av de anställda som genomgått sådan utbildning.

Aspekt: Icke-diskriminering

HR4 Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.

Aspekt: Föreningsfrihet och rätt till kollektivavtal

HR5 Verksamheter för vilka man uppmärksammat att föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal kan vara väsentligt hotade och åtgärder som vidtagits för att stödja dessa rättigheter.

Aspekt: Barnarbete

HR6 Verksamheter för vilka man uppmärksammat att det finns väsentlig risk för barnarbete och åtgärder som vidtagits för att bidra till avskaffande av barnarbete.

Aspekt: Tvångsarbete

HR7 Verksamheter för vilka man uppmärksammat att det finns väsentlig risk för tvångsarbete och obligatoriskt arbete, och åtgärder som vidtagits för att bidra till avskaffande av tvångsarbete eller obligatoriskt arbete.

Aspekt: Säkerhetsrutiner

HR8 Procentandel av säkerhetspersonalen som fått utbildning i organisationens policyer och rutiner som handlar om mänskliga rättigheter, som är relevanta för verksamheten.

Aspekt: Ursprungsbefolkningars rättigheter

HR9 Totalt antal fall av kränkningar mot ursprungsbefolkningars rättigheter och vidtagna åtgärder.

**Indikatorprotokoll: Organisationens roll i samhället
Resultatindikatorer**

Aspekt: Samhälle

SO1 Typ, omfattning och ändamålsenlighet av de program och rutiner som utvärderar och styr verksamhetens påverkan på samhällen, inklusive inträde, verksamhet och utträde.

Aspekt: Korruption

SO2 Procentandel och totala antalet affärsenheter som analyserats avseende risk för korruption.

SO3 Procentandel av de anställda som genomgått utbildning i organisationens policyer och rutiner avseende motverkan mot korruption.

SO4 Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter.

Aspekt: Politik

SO5 Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.

SO6 Totalt värde av bidrag och gåvor i form av pengar eller in natura till politiska partier och likartade institutioner, per land.

Aspekt: Konkurrenshämmande aktiviteter

SO7 Totalt antal juridiska åtgärder som vidtagits mot organisationen för Konkurrenshämmande aktiviteter, överträdelse av konkurrenslagstiftning och monopolbeteende, samt utfallet härav.

Aspekt: Efterlevnad

SO8 Belopp för betydande böter och totalt antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot gällande lagar och bestämmelser.

**Indikatorprotokoll: Produktansvar
Resultatindikatorer**

Aspekt: Kundernas hälsa och säkerhet

PR1 De faser i livscykeln då produkters och tjänsters påverkan på hälsa och säkerhet ska utvärderas i förbättringssyfte, och andelen av väsentliga produkt- och tjänstekategorier som genomgått sådana utvärderingsprocesser.

PR2 Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande hälso- och säkerhetspåverkan från produkter och tjänster under deras livscykel inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen på efterlevnad.

Aspekt: Märkning av produkter och tjänster

PR3 Typ av produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna, samt andel i procent av produkter och tjänster som berörs av dessa krav.

PR4 Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder för information om och märkning av produkter och tjänster inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen på efterlevnad.

PR5 Rutiner för kundnöjdhet, inklusive resultat från kundundersökningar.

Aspekt: Marknadskommunikation

PR6 Program för efterlevnad av lagar, standarder och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring.

PR7 Totalt antal fall där bestämmelser och frivilliga koder gällande marknadskommunikation, inklusive annonsering, marknadsföring och sponsring inte följts. Informationen ska ges uppdelat efter effekten av bristen på efterlevnad.

Aspekt: Kundernas integritet

PR8 Totalt antal underbyggda klagomål gällande överträdelser mot kundintegriteten och förlust av kunddata

Aspekt: Efterlevnad

PR9 Betydande bötesbelopp för brott mot gällande lagar

och bestämmelser gällande tillhandahållandet och användningen av produkter och tjänster.